

OPOHARJOITTELUUN!

Opas ohjaajalle

Kati Huttu-Pantsari
Visa Tuominen
Sirja Möttönen
Merja Tamminen

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Tekstit © Kirjoittajat 2023

Valokuvat © Kirsi Huttu-Nevanperä/ HutunNaava

Kannen valokuvat: Jaana Tanskanen

ISBN: 978-952-61-4860-1 (Print)

ISBN: 978-952-61-4861-8 (Online)

PunaMusta Oy

Joensuu 2023

SISÄLTÖ

Oppaasta	4
OSA 1. ALKUUN	
Miksi harjoittelun ohjaajaksi?	7
Harjoittelupaikasta sopiminen	8
Aloituspalaveri	9
Aloituspalaverin muistilista	11
Tutustumista	12
Terveisiä harjoittelijan ohjaajalle	13
OSA 2. VAUHTIIN	
Ohjauskeskustelurunko	15
Tuntisuunnitelma	17
Palautteen antaminen	18
Esimerkkitapaus 1. Samalla tasolla pysyminen	19
Esimerkkitapaus 2. Ensimmäinen ohjauskeskustelu	20
Esimerkkitapaus 3. Litterointi oppimiskokemuksena	21
Puolivälin kehityskeskustelu	22
Entä jos kaikki ei sujukaan?	23
OSA 3. OHJAUKSEN TYÖKALUJA	
Uteliaana-reflektiotyökalu	25
Osaaminen ja taidot	26
Joharin ikkuna	28
Metaforat	30
Voimauttava valokuva	31
Ohjauskortit	31
Vertailutaulukko koulutuksille	31
OSA 4. LOPPUSUORA	
Päätöskeskustelu	33
Teemoja päätöskeskusteluun	34
Kuuden sormen reflektiökäsi	36
Kuuden varpaan reflektiojalka	38
LIITTEET	
Liite 1. Salassapitositoumus, opetusharjoittelu	41
Liite 2. Tavoitteet orientoivaan harjoitteluun.	42
Liite 3. Tavoitteet syventävään harjoitteluun.	43
Liite 4. Esimerkki Voimauttavasta valokuvasta	44
Liite 5. Ohjaajien tekemä huoneentaulu harjoittelijalle	46
Liite 6. Opoarjoittelijoiden opastusta nuoremmille	47
Liite 7. Tuntisuunnitelmapohja	48
Liite 8. Osaaminen ja taidot ohjaustilanteessa, korttipohja	49
Liite 9. Joharin ikkuna	50
Liite 10. Esimerkki kuuden sormen arviointikädestä	51
Liite 11. Arviointikäsi ja -jalka	52
Liite 12. Vertailutaulukko koulutuksille	53
Liite 13. Suositeltavia lähteitä	54

KUVA 1. "MATKASSA."

Oppaasta

TAVOITE

Tämän oppaan tavoitteena on antaa virikkeitä opinto- ja uraohjauksen opintoihin kuuluvien erilaisten harjoittelujen ohjaamisen tueksi. Pyrkimys on tukea yhteistä dialogia harjoitteluun osallistuvien ja sitä ohjaavien välillä, olipa oppaan käyttäjä aloittava tai jo pidempään opiskelijoiden harjoitteluja ohjannut.

Opas on rakennettu käytännön harjoittelun ohjauksen työkalupakiksi. Esimerkkien ja hyväiksi koettujen käytänteiden avulla esitellään tapoja harjoittelun ohjaukseen. Opas on laadittu erityisesti lukion toimintaympäristöön, mutta sitä voi soveltaen käyttää eri koulutusasteilla.

Toivomme, että oppaan sisällöt tukevat monipuolisesti vuoropuhelua harjoittelijan ja ohjaajan välillä. Tavoitteena on, että harjoitteluajasta muodostuisi molemmille oppimisen ja oivaltamisen aikaa, jossa olisi tilaa pohtia ja peilata teoreettisen opiskelun ja käytännön ohjaustyön yhtymäkohtia.

RAKENNE

Opas on jaettu neljään osaan kuvaamaan harjoittelun etenemistä, vaikka käytännössä vaiheet voivat limittyä toisiinsa. Ensimmäisenä käsitellään harjoittelun käynnistymistä, yhteistä vuorovaikutusta ja harjoittelun onnistumista edistäviä tekijöitä. Toisena syvennytään harjoittelun työskentelyvaiheeseen, johon liittyy opastusta ohjauskeskustelun kulkuun, tuntien suunnitteluun sekä palautteen antoon.

Kolmannessa osassa esitellään joitakin käytännössä testattuja ohjauksen työkaluja harjoittelussa käytettäväksi. Lopuksi käsitellään palautteen antamista ja vastaanottamista sekä harjoittelun päättämistä. Oppaan liitteisiin on koottu esimerkkejä ja reflektiotyökaluja hyödynnettäväksi ohjaustyöhön ja harjoitteluun.

TEKIJÄT

Oppaan laatijat työskentelevät Itä-Suomen yliopiston filosofisen tiedekunnan palveluksessa. Tekijöistä Kati Huttu-Pantsari ja Visa Tuominen toimivat Tulliportin normaalikoulun lukiossa opinto-ohjaajina. Työurallaan he ovat ohjanneet yhteensä 45 vuoden aikana ohjausharjoittelijoita.

Sirja Möttönen ja Merja Tamminen työskentelevät yliopisto-opettajina opinto-ohjaajan ja uraohjaajan koulutuksissa kouluttaen ohjaajia sekä oppilaitoksiin että muihin toimintaympäristöihin. Heillä on kokemusta harjoittelujen ohjaamisesta ja käytännön järjestelyistä yhteensä 35 vuotta.

Kiitämme kaikkia opo-opiskelijoita, jotka ovat osana Tulliportin normaalikoulun lukion harjoittelua kokeilleet oppaan ohjauksen työkaluja.

KUVAT

Käyttölupa oppaan kuviin on ostettu toiminimeltä *HutunNaava* (kuvaaja Kirsi Huttu-Nevanperä). Kuvaaja on laatinut valokuvista omat metaforat, jotka ovat kuvan alla (ks. kuva 1. "Matkassa."). Ohjaaja ja harjoittelijat voivat käyttää oppaan luontokuvia kertomaan harjoittelun tunnelmista ja ajatuksista (ks. tarkemmin luku Metaforat (s. 30).

Valokuvaajalta voi myös lunastaa omat erilliset metaforaohjaukortit. Siksi **kuvien käyttö tai kopiointi muuhun kuin tätä opasta varten on ehdottomasti kiellettyä.**

OPPAAN KÄYTTÖ

Opas on kirjoitettu osana Opetushallituksen rahoittaman *Breaking Good – Hyvästä laadukkaammaksi ohjaukseksi* -hanketta.

Opasta voi siten vapaasti käyttää erilaisten opetus- ja ohjausharjoittelujen ohjaukseen ja jakaa eteenpäin tähän tarkoitukseen. **Sen sijaan oppaan tekstien, harjoitteiden ja valokuvien kopiointi tai käyttäminen kaupallisiin tarkoituksiin tai muihin julkaisuihin on ehdottomasti kielletty.**

Antoisia hetkiä harjoittelun ohjauksessa!

Joensuussa 31.3.2023

Tekijät

A photograph of a forest with tall, thin trees and a prominent evergreen tree in the center. The forest floor is covered in green undergrowth. The text "OSA 1. ALKUUN" is overlaid in the bottom left corner.

OSA 1. ALKUUN

KUVA 2. "SUUNTA LÖYTYI."

Miksi harjoittelun ohjaajaksi?

Kysymys: Miksi ryhtyisin ohjaamaan harjoittelua?
Vastaus: Ohjaajana toimiminen on (enimmäkseen) mukavaa ja hyödyllistä.

Harjoittelun ohjaajana osallistut osaltasi ammatikuntamme kehittämiseen. Pääset vuoropuheluun tulevan kollegan kanssa ja kuulet harjoittelijan huomioita työstäsi ja ajankohtaisia näkökulmia ohjausalan koulutuksen tuulista. Ne saattavat herättää uusia ideoita ja paljastaa rutinoituneita käsityksiä ja käytäntöjä omasta työnteostasi, sillä niitä on kyettävä perustelemaan harjoittelijalle¹.

Harjoittelijalle voi harjoittelun edetessä antaa koko ajan enemmän vastuuta, mutta hän ei ole ohjaajan apulainen eikä palkaton sijainen². Ohjaajan tärkein tehtävä on olla opiskelijan tukena oppimisprosessissa, jossa tavoitteena on kehittyä opintojen ja harjoittelun avulla osaavaksi ammattilaiseksi.

Harjoittelun ohjaajaksi ryhtymistä voit pohtia vaikkapa SWOT-analyysillä.

EDUT <ul style="list-style-type: none">◆ Ohjaajana et sammaloidu, vaan saat tuoreita ja omaa toimintaasi rikastuttavia näkökulmia harjoittelijoilta.◆ Oppimisen iloa saadaan puolin ja toisin, kun näet harjoittelijan edistymistä.◆ Pääset jakamaan ja siirtämään työkokemuksen kautta syntynyttä hiljaista tietoa ja osaamista eteenpäin.◆ Harjoittelijan opinnot etenevät.	MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none">◆ Harjoittelija voi toimia tarpeen tullen ohjaajaparinasasi ja myöhemmin sijaisenasasi.◆ Harjoittelija voi tuorein silmin kyseenalaistaa joitakin käytänteitäsi ja opit tarkastelemaan niitä itsekkin uusin silmin.◆ Harjoittelijat mahdollistavat joustavan toimimisen nopeallakin aikataululla työtehtävien vaihtuessa, ja he pääsevät osaksi ohjauksen arkea.
HAITAT <ul style="list-style-type: none">◆ Palaverit lisääntyvät, vaikka samalla ne selkeyttävät harjoittelua.◆ Joudut selittämään ja opettamaan opiskelijalle asioita, jotka itse tekisit nopeasti.	UHAT <ul style="list-style-type: none">◆ Harjoittelija ei ehkä aina toimi ennalta sovittujen tavoitteiden ja ohjeiden mukaan.◆ Ohjaajana aikaasi menee erilaisiin harjoitteluun liittyviin suunnittelu- ja palautekeskusteluihin.

KUVIO 1. HARJOITTELUN OHJAAJAKSI VAI EI?

¹ Harjoittelijoiden odotuksia ja terveisiä ohjaajalle voi lukea tarkemmin sivulta 13.

² Mikäli opiskelija toimii harjoittelun aikana sijaisena, hän saa siitä palkan eikä sijaisusaikaa lueta harjoitteluksi.

Harjoittelupaikasta sopiminen

Ennen harjoittelun aloitusta **yliopiston vastuopettaja** lähettää ohjaajalle toteutusohjeet, linkit suostumus- ja palkkiolomakkeeseen sekä arviointi- ja palautelomakkeeseen.

Kun **ohjaaja** viestii harjoittelijan kanssa ennen ensimmäistä tapaamista, on hyvä sopia ainakin, onko harjoittelu tarkoitus tehdä lähiharjoitteluna, etäharjoitteluna vai hybridinä. Samalla sovitaan mahdollisimman nopeasti aloituspäivämäärä ja -aika sekä tapaamispaikka. Lisäksi selvitetään, onko jotain, mitä on syytä huomioida jo aivan ensimmäisellä tapaamiskerralla (ks. aloituspalaverin muistilista, s. 11).

Kaikki dokumentit, jotka vaativat allekirjoitusta, voi lähettää harjoittelijalle etukäteen tutustuttaviksi, tarvittaessa salattuna sähköpostina. Näitä voivat olla salassapitositoumus (liite 1) ja Wilman tai vastaavien koulun käyttämien ohjelmien käyttäjätunnusten saamiseen tarvittavat lomakkeet. Wilma-tunnusten antamista harjoittelun ajaksi suositellaan vahvasti, jotta Wilma tai vastaavat työ- ja viestintäjärjestelmät tulevat tutuiksi.

Lukion nykyinen opetussuunnitelma³ edellyttää lukiolaisen tekevän ja päivittävän henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmat. **Harjoittelijaa** on syytä opastaa perehtymään heti aluksi harjoittelupaikan vakiintuneisiin käytänteisiin näiden suunnitelmien osalta. Perehtyminen auttaa harjoittelijaa hahmottamaan ohjausympäristöä ja ohjattavan tilannetta jo ennen ensimmäistä tapaamista.

Lisäksi on hyvä tutustua etukäteen oppilaitoksen ohjaus- ja opiskeluhoitosuunnitelmiin sekä lukion opetussuunnitelmaan.

KUVA 3. “TUNTOSARVET KÄYTÖSSÄ.”

³ Ks. Opetushallitus: Lukion opetussuunnitelman perusteet (2019).

KUVA 4. "TUKENA."

Aloituspalaveri

Ohjauksen eri harjoitteluihin tullaan hyvin erilaisin taustatiedoin ja tavoiteorientaatioin. Harjoittelija itse, harjoittelun ohjaaja sekä koulutuksen opetussuunnitelman määrälliset ja sisällölliset tavoitteet luovat kaikki osaltaan odotuksia käytännön toteutukselle (kuvio 2). Siksi on syytä ottaa harjoittelun toteutusohjeet yhteiseen tarkasteluun sekä käydä läpi pääkohdat

tavoitteista, sisällöistä ja aikatauluista. Näin varmistetaan, että kaikilla osapuolilla on sama ymmärrys tulevasta, ja harjoittelu lähtee heti oikeaan suuntaan.

Aloituspalaveri on luultavasti harjoittelun tärkein kokoontuminen. Jos harjoittelijoita ja ohjaajia on useampia, on syytä sopia aloituspalaveriin aika, jolloin **kaikki ovat yhtä aikaa paikalla** sopimassa asioita.

KUVIO 2. HARJOITTELUUN KOHDISTUVIA ODOTUKSIA.

Ensimmäiseen tapaamiseen varataan riittävästi aikaa tutustumiseen ja käytännön asioiden kiireetömään selvittämiseen. Käsiteltäviä asioita (käyttöluvut, salassapitositoumus jne.) on paljon, ja niitä on listattu tulostettavaksi otsikon *aloituspalaverin muistilista* -alle ...aloituspalaverin muistilista -alle (s. 11). Pitkähkö aloituspalaverin jälkeen on hyvä päivittää aikatauluja viikoittain ja pitää esimerkiksi joka maanantai lyhyempi tapaaminen, jossa tarkennetaan seuraavan viikon harjoitteluohjelmaa.

Ennakkotehtävä aloituspalaveriin tuotavaksi

Harjoittelijaa voi etukäteen pyytää kirjoittamaan, piirtämään mieliekartan tai kertomaan suullisesti harjoittelun omia tavoitteita ja odotuksia sekä pohtimaan, millainen harjoittelija hän haluaisi olla ohjaussuhteissaan. Tehtävässä on tärkeä peilata harjoittelun opetussuunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita omiin tavoitteisiin.

Tehtävä voi sisältää paitsi itsensä esittelyn, myös tietoa aiemmista harjoitteluympäristöistä ja siitä, mitä niistä ja aiemmasta työhistoriasta tai harrastuksista on ammennettavissa alkavaan harjoitteluun. Näistäkin asioista voidaan keskustella samalla, kun ennakkotehtävää käsitellään yhdessä.

Yhtä oikeaa tapaa orientoitua harjoitteluun ei ole, mutta liitteen 2 *Tavoitteet orientoivaan harjoitteluun* ja liitteen 3 *Tavoitteet syventävään harjoitteluun* -esimerkit voivat selkeyttää ennakkotehtävän tavoitteita.

Harjoittelijan ja ohjaajan yhteistyösuhde

Ohjausharjoittelu on aina yksilöllinen oppimis- ja kehitymisprosessi molemmille osapuolille. Jokainen harjoittelija kehittyy omassa tahdissaan kohti harjoittelulle asetettuja tavoitteita.

Ohjaajan keskeisin tehtävä on järjestää harjoittelijalle autenttisia oppimistilanteita, joissa voi soveltaa aiempaa osaamista ja oppia uusia taitoja. Aika ajoin tämä tarkoittaa oikean suunnan näyttämistä ja rinnalla kulkemista sekä positiivista ja mentoroivaa asennetta tulevan ohjauksen ammattilaisen opastamisessa.

Harjoittelu on usein ohjattavalle emotionaalisesti kuormittavaa aikaa, ja ohjaaja voi toimia harjoittelun aikana tunnesäätelyn esimerkkinä ja jakajana. Harjoittelun aikaisia tunteita ja kokemuksia on hyvä kuulostella säännöllisesti.

KUVA 5. "ILON PISAROITA."

Jos harjoittelijalla on mahdollisuus kahteen ohjaajaan, on entistä tärkeämpää sopia ja pitää kiinni yhteisesti sovituista toimintatavoista. Ohjaussuhteen syntyminen ja ylläpitäminen edellyttävät kaikkien osapuolten aktiivista ja avointa kommunikointia koko harjoittelun ajan.

Aloituspalaverin muistilista

Koska sovittavaa on harjoittelun alkaessa paljon, tarvittaessa asiat voidaan jakaa yhden pidemmän palaverin sijaan kahden lyhyempään palaveriin, esimerkiksi ennen ja jälkeen lounaan läpikäytäväksi.

Tutustumista. Odotukset, toiveet ja tavoitteet, puolin ja toisin.

- Apuna voi käyttää tämän oppaan kuvia tai muita vastaavia.
- Tutustumista ja odotusten pohdintaa voidaan tehdä etukäteen tai heti harjoittelun aluksi (ks. esimerkit liitteistä 2–3).

Harjoitteluohjeiden läpikäyminen pääpiirteissään.

- Tavoitteet ja se, millä tavalla niitä harjoittelussa lähdetään toteuttamaan.
- Harjoitteluihin liittyy usein määrällisiä ja sisällöllisiä tehtäviä, joiden toteuttamista on hyvä alkaa suunnitella mahdollisimman pian.

Ohjaajan toiveet ja odotukset harjoittelijalle

- Kaikki ohjaajat toimivat omilla tavoillaan suhteessa harjoittelijoihin.
- Monia harjoittelijoita helpottaa, mikäli ohjaajakin pystyy jo alussa sanoittamaan omia käytäntöjään ja ajatuksiaan harjoittelusta.

Mahdollisesti koulukierros, keskeisiin paikkoihin tutustuminen.

- Harjoittelijan työtilat? Onko omaa työpistettä ja missä?
- Kulkutunniste/avain: keneltä, onko panttia?
- Pysäköintikäytänteet.
- Ruokailun ja kahvittelun käytänteet.
- Onko koululla muita erityisiä käytänteitä: sisäkengät, erillinen harjoittelijoiden huone, pukeutumistilat tai vastaavia.
- Salassapitositoumus, sen läpikäyminen ja allekirjoitus > voi olla edellytys määräaikaisten Wilma-tunnuksien tai vastaavien saamiselle.
- Verkkoyhteydet: keneltä salasana?
- Wilma-tunnukset tai vastaavat, keneltä?
- Harjoittelija pääsee tunnusten avulla tutustumaan ohjattavan suoritukseen ja suunnitelmiin jne.
- Wilman käyttöön ja ominaisuuksiin tulisi varata aikaa heti alussa. Viestien kirjoittaminen Wilmassa, tilavaraukset ja opintojaksojen muutokset on hyvä ottaa haltuun, sillä ne ovat osa harjoittelua ja ohjaajan työtä.

Aikataulujen sopiminen, esimerkiksi aina seuraavaksi viikoksi kerrallaan. Voidaan varata lyhyt palaveriaika kalenteriin välikappale joka maanantaille.

Poissaolot ja niistä ilmoittaminen. Poissaolot yleensä pidettävät harjoitteluaiakaa.

- Onko harjoittelulle varattu selkeä muilta tekemisiltä rauhoitettu jakso? Käykö opiskelija samanaikaisesti pakollisilla opintojaksoilla tai on muuten estynyt toteuttamaan harjoittelua tiettyinä viikonpäivinä (esim. työskentelee aina perjantaisin tai matkustaa tuolloin kotipaikkakunnalleen)? Näistä on hyvä keskustella ja sopia käytännöt heti aluksi.

Muiden keskeisten harjoittelupaikan toimijoiden (rehtori, vararehtori, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, kuraattori, koulupsykologi...) tapaamiset, jos ne on mahdollista järjestää: aikataulu ja tapaamispaikka?

Harjoittelun tavoitteiden suhteuttaminen harjoittelupaikan arjen puitteisiin. Harjoittelun ajankohta voi vaikuttaa tarjolla olevien ohjaustuntien määrään ja mahdollisuuteen osallistua palaveriin, kokouksiin sekä sisäiseen ja ulkoiseen yhteistyöhön.

- Käydään yhdessä läpi myös ohjaajan muuta työtä luokka-, yksilö- ja pienryhmäohjausten lisäksi.
- Voiko harjoittelija salassapitositoumuksen tehtyään osallistua vanhempainiltoihin, opiskelijahuollon kokouksiin, seudullisiin opotimien kokouksiin ja vastaaviin?
- Päivittäisen työajan sopiminen. Aiempien kokemusten mukaisesti suosituksena on käyttää harjoitteluun keskimäärin 20 tuntia viikossa (esim. 4 päivänä viikossa 5 tuntia päivää). Tällöin molemmille osapuolille jää aikaa myös muille tehtäville. Harjoittelijan on tärkeä varata riittävästi aikaa reflektoida harjoittelukokemuksiaan sekä palautua.

Toiminnallisia harjoitteita, joita ohjaaja voi antaa kotiin etukäteen tehtäväksi ja tunnit lasketaan harjoitteluun kuuluvaksi. Esimerkiksi:

- Oppilaitoksessa tehtäväksi tyhjä ainevalintakortti, johon hän täyttää tietyn ikäluokan valinnat sekä alustavan yo-suunnitelman ja ylimääräiset valinnaiset opinnot.
- Yo-kirjoitusten muodollisiin vaatimuksiin tutustuminen (esim. ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta)
- Korkea-asteen valintaperusteisiin tutustuminen sekä yliopiston että ammattikorkeakoulun osalta.
- Todistuspisteiden laskuharjoite kuvitteellisella abiturientilla tai omalla tutkintotodistuksella.

Harjoittelijalle voidaan portfolioa varten tarjota mahdollisuutta ottaa valokuvia ohjauskokemuksista ja -tilanteista tai ohjaaja voi häntä kuvata (muista kuvausluvut). Tarkoituksena on opiskelijan tekemä kuvaesitys, jota voidaan yhdessä reflektoida päätöskeskustelussa. Ks. tarkemmin oppaasta kohta Voimauttava valokuva ja liite 4.

Puolivälin kehityskeskustelu. Voidaan sopia alustava aika. Päätöskeskustelu. Aluksi voidaan sopia alustava päättämiskiikko ja tarkentaa päätösajankohtaa harjoittelun kuluessa.

Kun nämä kohdat on käyty läpi, moni asia on selkeämpi kuin ennen palaveria ja harjoittelu voi alkaa.

Tutustumista

Perinteinen tapa harjoittelun alun tutustumiseen on käydä koulutus- ja työhistoriaa läpi tai kertoa omista harrastuksista, perheestä ja omasta koulutuslavalinnasta. Jos haluaa tutustua jollain muulla tavoin, voi esittelyn tehdä omien vahvuuksien tai jonkin esineen avulla ja kertoa itsestä niiden kautta (ks. myös oppaan luku Metaforat).

Minkä vahvuuden tuot tullessasi?

- ◆ Etukäteen pyydetään miettimään jokin vahvuus tai tuomaan mukana jokin itselle tärkeä esine tai asia. Jos osallistujia on useita, voidaan tutustumisen aikana istua samassa ringissä.
- ◆ Nimeni ja syntymäpaikkani on...
- ◆ Olen X- harjoittelussa tai ohjaan/opetan.... (mitä? kenelle?)
- ◆ Tulin tänne... (mitä tekemään?)
- ◆ Toin mukanani taitoni/vahvuuteni (nimeä)... rikastamaan tätä hetkeä.
- ◆ Toin tämän esineen..., joka kuvastaa vahvuuttani... (miten?)
- ◆ Tämä vahvuuteni löytyi... (miten tai kenen avulla?) Ja kehittyi... (minkä kautta?)
- ◆ Vahvuuttani voin käyttää... (mihin?)

KUVA 6. "MINULLA ON ASIAA."

Terveisiä harjoittelijan ohjaajalle

Oppaan yksi tavoite on luoda keskustelua ohjaajan ja harjoittelijoiden välille. Ohessa on koontia siitä, millaisia terveisiä harjoittelunsa jo suorittaneet lähettävät sen päätyttyä opastukseksi harjoittelua ohjaaville. Lisätaukseen tutustuminen voi auttaa ohjaajaa jäsentämään häneen kohdistuvia odotuksia⁴.

Harjoittelun jo suorittaneiden huoneentaulu ohjaajalleen:

- ◆ On tärkeää päästä näkemään kaikkia päivittäisiä työtehtäviä, niitä tylsiä ja tavallisiakin.
- ◆ On hyvä, että ohjaaja kertoo työstään paljon, jotta harjoittelijalle herää tilaisuuksia esittää kysymyksiä. Opo-opiskelijan vastuulla onkin kysellä aktiivisesti.
- ◆ Harjoittelijan ohjaamiselle on varattava aikaa. Jos koet olevasi liian kiireinen - mieti, onko opo-opiskelijalle ylipäänsä aikaa. Suosittelemme kuitenkin ottamaan harjoittelijoita, jos mahdollista. Siitä saa uudet silmäparit omaan työhönsä.
- ◆ Harjoittelu vie aikaa – jos otat harjoittelijan, järjestä sitä. Reflektio ja oppimisen prosessointi ei tapahdu hetkessä.
- ◆ Ole valmis antamaan paljon palautetta – sekä myönteistä että kehittymistä vaativaa. Harjoittelusta saa enemmän irti, jos saa myös kriittistä palautetta.
- ◆ Ohjaajan antama kirjallinen, strukturoitu palaute voi nostaa esiin erilaisia näkökulmia.
- ◆ Muista antaa palautetta säännöllisesti, ja pyydä myös opo-opiskelijalta palautetta itsellesi.
- ◆ Tärkeää olla kannustava ja harjoittelijaa arvostava! Avoin ja vastavuoroinen keskustelu ja kokemusten vaihto on arvokasta!
- ◆ Opo-opiskelija ei ole työntekijä, jolle saa antaa sijaisen tehtäviä.
- ◆ Myös ohjaaja voisi asettaa harjoittelijalle tavoitteita.
- ◆ Opo-opiskelija saa arvokasta kokemusta, kun hän pääsee osallistumaan myös monialaiseen yhteistyöhön ja eri palavereihin.
- ◆ Luota opo-opiskelijaan. Suhtaudu harjoittelijaan kuten vertaiseen.
- ◆ Harjoittelu on molemminpuolinen oppimiskokemus sekä ohjaajalle että harjoittelijalle.
- ◆ Asetu harjoittelijan asemaan tai muistele omia harjoittelukokemuksia, virittäydy siihen, miltä tuntuu olla opo-opiskelijana.
- ◆ Pidä koko harjoittelun ajan hyvä ja avoin keskusteluyhteys, käykää yhdessä läpi harjoitteluprosessia.

⁴ Vertailun vuoksi myös käydä lukemassa liitteistä kaksi muuta huoneentaulua. Liitteenä 5 on harjoittelun ohjaajien tekemä huoneentaulu harjoittelijalle ja liitteenä 6 kokeneempien opoharjoittelijoiden ohjeita harjoitteluun menevälle.

KUVA 7. ”TARKKASILMÄISENÄ.”

OSA 2. VAUHTIIN

©HutunNaava

Ohjauskeskustelu- runko

Harjoittelun ensimmäinen viikko vierähtää helposti tutustuessa ja uutta omaksuessa. Kun vauhtiin on päästy, erityisesti perusharjoittelussa keskitytään yksilöohjauksiin. Lukiossa ohjauskeskusteluiden aiheina ovat mm. jatko-opintoihin hakeutuminen tai väli vuoden erilaisten vaihtoehtojen pohdinta.

Aluksi harjoittelija havainnoi muutaman ohjaajan käymän keskustelun, ja häntä kannustetaan tekemään muistiinpanoja dialogin kulusta. Ohjauskeskustelun jälkeen sen kulkua reflektoidaan yhdessä. Tämän jälkeen opo-opiskelijaa opastetaan muotoilemaan *itselleen sopiva* ohjauskeskustelurunko⁵.

Tehtävän tarkoitus on saada harjoittelija pohtimaan kaikkia niitä asioita, joita ohjauksissa tulee huomioida. Tehtyä runkoa tarkastellaan yhdessä hyvissä ajoin ennen ensimmäistä ohjausta. Tarvittaessa sitä karsitaan tai lisätään aikaresurssien mukaan.

Keskustelurungon laadinta sekä ennalta mietityt avoimet kysymykset auttavat harjoittelijaa sisäistämään ohjauksen teemoja ja siten käymään laadukkaampia ja laaja-alaisempia keskusteluja.

Ensimmäinen ohjaus voidaan tehdä yhdessä ohjaajan tai harjoitteluparin kanssa niin, että ohjaaja tarvittaessa antaa tietoja ja tukee keskustelua. Heti ohjauksen jälkeen on hyvä pitää lyhyt palautekeskustelu opo-opiskelijan kanssa.

Ohjaajan on tärkeä havainnoida ohjattavan kykyjä ja taitoja ja sitä, missä vaiheessa harjoittelua opo-opiskelijä on valmis vastaanottamaan itsenäisemmän roolin ohjausten kulusta. Vähitellen ohjaajan panos siirtyykin enemmän ohjauskeskustelujen jälkeisiin yhteisiin pohdintatuokioihin, yksityiskohtiin ja keskusteluissa nousseiden asioiden ja ilmiöiden pohtimiseen teorian näkökulmasta.

KUVA 8. "TARKASTELEN."

Itse tehdyn ohjauskeskustelurungon etuja ovat jäsentyneempi ja monipuolisempi keskustelun kulku sekä kysymysten miettiminen etukäteen. Runkoa voidaan kehittää eteenpäin ja rikastaa jokaisen keskustelun yhteydessä.

Opinto-ohjaaja kysyy harjoittelijoilta esimerkiksi seuraavia asioita:

- ◆ Mitä asioita tulisi sisällyttää ohjauskeskustelun kulkuun?
- ◆ Mihin järjestykseen? Kronologinen aikajärjestys?
- ◆ Miten avoimet kysymykset, miten siirtymät kysymyksestä toiseen?

Kuviossa 3 on esimerkki abien jatko-opintoihin suunnatusta ohjauskeskustelurungosta, jonka ovat laatineet perusharjoittelijat Silja ja Riina yhteistyössä Tulliportin normaalikoulun opinto-ohjaajien kanssa. Tämä voi auttaa hahmottamaan sitä, mihin tehtävällä pyritään.

⁵ Näistä tiedoista osa löytyy lukio-opiskelijan omasta HOPSista, jota voi hyödyntää tehtävässä.

KUVIO 3. HARJOITTELIJOIDEN TEKEMÄ OHJAUSKESKUSTELUN RUNKO.

KUVA 9. “VAIHDANKO SUUNTA?”

Tuntisuunnitelma

Jos harjoitteluun kuuluu luokkamuotoisia ohjaustunteja, on selkeästi sovittava, milloin viimeistään tuntisuunnitelma palautetaan ohjaajalle, miten sitä käydään läpi ja tarvittaessa muokataan.

Se, millä tarkkuudella suunnitelma tehdään, riippuu opotunnin tavoitteista, sisällöistä, käytössä olevasta valmiista tai valmistettavasta materiaalista sekä harjoittelijoiden aiheen ja ohjattavan ryhmän tunteuksesta.

Aluksi voidaan sopia, että suunnitelma palautetaan viimeistään 36 tuntia ennen tunnin pitämistä, jolloin suunnitelmaa ehditään vielä tarvittaessa muokata. Tarvittaessa harjoittelun edetessä aikamäärettä voidaan liikutella suuntaan tai toiseen.

Liitteenä 7 on Joensuun Tulliportin normaalkoulun perusasteen ja lukion käyttämä oppituntien tuntisuunnitelmapohja. Vaikka tiedosto on tehty aineenopettajiksi valmistuville, voi siitä poimia luokkaohjauksen pitämiseen olennaiset osat. Tiedostoa voi käyttää myös jäsentämään opotunnin jälkeistä palautekeskustelua.

Palautteen antaminen

Harjoittelija on nimikkeensä mukaisesti harjoittelemassa opinto-ohjaajaksi. Häneltä ei siis voi vaatia täydellistä suoritusta kaikesta. Annettava palaute ei koskaan kohdistu ihmiseen, vaan aina pidettyyn tilanteeseen, onpa se luokka-, yksilöohjaus tai muu tilanne. On toivottavaa, että palautteessa on aina sekä positiivisia että mahdollisesti kehitettäviä asioita.

Tavoite on, että annetun ja saadun palautteen kautta on mahdollista kehittyä. Jos jokin ei onnistu aivan nappiin tai menee hitusen pieleen, sekin voi olla arvokasta oppia, mikäli asia käydään yhdessä läpi ja käännetään oppimiskokemukseksi. Jos mahdollista, palautekeskustelu tulisi käydä heti yksilö-, pienryhmä- tai luokkaohjauksen päätteeksi. Tuolloin tilanne, jota käsitellään, on tuore ja hyvin muistissa. Palautteen läpikäymiseen tulisi varata riittävästi aikaa.

Hyväksi koettu ja perinteinen tapa aloittaa palautekeskustelu on pyytää opiskelijaa kertomaan itse, mitkä ovat hänen omat tunnelmansa päättyneen tuokion tai ohjauksen jälkeen. Lisäksi voi pyytää erittelemään, missä harjoittelija koki onnistuneensa ja oliko jotain, mitä hän nyt korjaisi tai tekisi toisin. Jos ohjaajan palautteessa on jotain korjausta vaativaa, sen sijoittelu palautekeskustelussa saattaa olla järkevää tehdä niin, että palautekeskustelu päättyy myönteisiin asioihin.

KUVA 11. "TARKKAAVAISENA."

Mikäli opo-opiskelijoita on useampia, suullinen tai kirjallinen vertaispalaute on erittäin arvokas tapa oppia. Siksi harjoittelijan A pitäessä ohjausta, olisi harjoittelijan B (ja C) hyvä olla seuraamassa tilannetta ohjaajan lisäksi, jos tämä on järjestettävissä tilojen ja ohjattavan opiskelijan puolesta.

Ohjattavilta voi myös kysyä ohjauskeskustelun tai luokkaohjauksen jälkeen, millaista palautetta he haluavat antaa. Jos kyse on luokkaohjauksesta, vanha ja toimiva keino on antaa pienet palat paperia opiskelijoille ja pyytää antamaan nimettömänä palautetta plussista tai miinuksista ja mahdollisesti kertomaan näistä sanallisesti lisää. Myös erilaiset padletit voivat olla opiskelijoilta palautteen keräämisen tapoja, jos varmistutaan, ettei ole riskiä epäasiallisesta palautteesta.

KUVA 10. "YHTEINEN LASKU."

Esimerkkitapaus 1.

Samalla tasolla pysyminen

Harjoittelijalla on pidettävänä luokkamuotoisia opotunteja. Kohderyhmänä ovat juuri lukionsa aloittaneet ja aiheena lukio-opintojen suunnittelu ja käytänteet. Ensimmäinen tunti menee varsin mukavasti hyvin opettajajohtoisena, mutta vuorovaikutus nuorten kanssa on melko vähäistä. Ilmapii- rin voi todeta olevan jäykähkö, sillä ryhmä ei tunne vielä juuri toisiaan, eikä opettajajohtoinen tunti sitä juuri edistä.

Harjoittelija haluaa toteuttaa samaa tuntisuunnitelmaa rinnakkaisluokille useamman kerran. Ohjaaja myöntyy. Toinenkin tunti menee käytännössä samalla kaavalla kuin ensimmäinen, opettajajohtoisesti ja ilman variaatioita ensimmäiseen verrattuna. Lukion opiskelijat ovat lähinnä tietoa vastaanottavana osapuolena, eikä vuorovaikutusta luokassa juuri ole.

Ohjaaja ottaa toisen samansisältöisen ja -kaltaisen tunnin jälkeen puheeksi tuntien pitämisen ja suunnittelun. Näkökulma keskustelussa on, että harjoittelussa ollaan oppimassa luokkaohjauksen pitämistä. Lukiolaisia olisi syytä tutustuttaa toisiinsa, saada työskentelemään yhdessä ja lisätä vuorovaikutusta.

Ohjaaja kysyy itseltään: Miten voisin tukea harjoittelijaa eteenpäin? Samanlaisesta kolmannesta opotunnista ei olisi harjoittelijalle enää suurtakaan hyötyä oppimisen kannalta. Kolmannelle ja viimeiselle samansisältöiselle tunnille sovitaan yhdessä harjoittelijan muuttavan tunnin pitotapaa niin, että opiskelijat jaetaan pienryhmiin. Niissä kierretään neljältä Learning Cafe -tyyppiseltä rastipisteeltä toiselle. Samalla opiskelijat keskustelevat keskenään ja työstävät annetuista aiheista rastilla ryhmätyötä, aina edellisen pienryhmän tuotoksia täydentäen.

Ohjaustunti aloitetaan yhteisellä ohjeistuksella. Sen jälkeen jakaannutaan ryhmiin. Ensimmäisellä rastilla käytetään eniten aikaa, noin 10 minuuttia. Toisella aikaa on 8 minuuttia, kolmannella 7 ja viimeisellä 6 minuuttia. Jokaisella rastilla täydennetään edellisen ryhmän tuotoksia omilla näkökulmilla.

KUVA 12. “KIRKASKATSEISENA.”

Siirtymisineen ryhmävaiheeseen menee hieman yli 30 minuuttia. Aloitus, yhteisten ryhmätöiden purkamisvaihe ja keskustelu lukiolaisten kanssa täyttävät opitunnin. Lopuksi on aiheeseen liittyvä harjoittelijan valmistama Kahoot-testi, jossa mielenkiintoa lisätään palkitseamalla kisan voittaja.

Kun päättynyttä opotuntia käydään läpi, on harjoittelija sitä mieltä, että tämä kolmas onnistui niistä parhaiten. Samalla yhdessä sovitaan, että seuraavan viikon kolme lukion opotuntia pidetään ykkösluokalaisille kukin eri tavoin.

Esimerkkitapaus 2.

Ensimmäinen ohjauskeskustelu

Harjoittelija on selvästi hermostunut ensimmäisen ohjauskeskustelun alkaessa. Esittäytymisten jälkeen hän alkaa laukoa kysymyksiä omasta listastaan abiturientille oikeastaan kuuntelematta vastauksia tai tekemättä niihin tarkentavia jatkokysymyksiä. Tilanne kuitenkin rauhoittuu vähitellen, ja ohjauksen tempo laskee. Hermostuneen alun jälkeen keskustelu etenee ja sujuu varsin hyvin.

Ohjaaja purkaa harjoittelijan kanssa tilannetta nostamalla aluksi esille yleisiä positiivisia huomioita. Sen jälkeen palataan hermostuneeseen alkuun. Harjoittelijalla voi olla päättyneen tilanteen jälkeen tunteet pinnassa. Siksi niiden läpikäyminen voi olla tarpeellista, jotta palautteen vastaanottaminen on ylipäänsä mahdollista. Niinpä ohjaaja ensimmäisenä kysyy harjoittelijan näkemystä, miten ohjaus oli hänen mielestään mennyt. Vaikka harjoittelija myöntää olleensa hermostunut, hän ei näe kummempaa korjattavaa keskustelussa, sillä hän kokee ohjauksen sujuneen hyvin. Näin tilanteen purkamisen on saatu mukavasti alkuun.

Palautteen tarkoitus ei ole syyllistää harjoittelijaa tai vähätellä jo päättynyttä ohjausta, vaan aidosti auttaa häntä kehittymään. Ohjaaja palaa muistiinpanojensa avulla tilanteeseen. Hän nostaa itselleen kirjoittamiensa esimerkkien kautta esiin sen, miten ohjattava on erityisesti keskustelun aluksi jättänyt tarttumatta useisiin abiturientin tarjoamiin asioihin, joilla olisi ollut mahdollisuus syventää keskustelua.

Palauttekeskustelu päättyy ohjaajan positiiviseen toteamukseen ja näkemykseen, että vaikka kehittämisen kohteita oli, loppua kohden meni koko ajan paremmin ja tästä on hyvä jatkaa seuraavaan ohjaukseen.

KUVA 13. “MITÄ IHMETTÄ?”

Esimerkkitapaus 3.

Litterointi oppimiskokemuksena

Ohjaaja voi kirjoittaa harjoittelijan pitämän yhden tai osia useammasta ohjauskeskustelusta siten, että jakaa A3/A4-paperille keskiviivan, jonka yläreunaan toiselle puolelle keskiviivaa kirjoittaa opo-opiskelijan nimen ja toiselle puolelle ohjattavan lukiolaisen

sanat. Tähän reflektiomonisteeseen ohjaaja voi laittaa plussia ja lisätietoja (esim. hyvä siirtymä, avoin kysymys) ja tilanteen jälkeen voidaan reflektoida ohjauksen kulkua harjoittelijan kanssa.

Työläämpi, mutta opettavainen vaihtoehto on talentaa yksi ohjauskeskustelu (lupa on kysyttävä), jonka harjoittelija litteroi eli purkaa äänitallenteen tekstimuotoon.

HARJOITTELIJA

“Hei, olen (etunimi, sukunimi). Pidän sinulle tämän ohjauskeskustelun osana harjoittelua, ja minulla on oma ohjausrunko muistini tueksi, ja teen hieman merkintöjä itseäni varten. Aikaa meillä on varattu maksimissaan noin 45 minuuttia. Mitä toiveita tai tavoitteita sinulla olisi tähän keskusteluun?”

“Tulisiko sinulla jotain kysyttävää tähän alkuun?”

“Minun tavoitteeni on katsoa kanssasi läpi mm. lukioaikaisia opintoja, yo-suunnitelmaa ja jatko-opintoja koskevia asioita. Olen tutustunut jo etukäteen sinun Wilmassa suoritettuihin opintoihin sekä Hops-lomakkeessa oleviin tietoihin.”

OHJAAJAN PALAUTE HARJOITTELIJALLE:

+ Ohjattava tietää, mitä tämä keskustelu pitää sisällään. Molemmat pääsevät kartalle. Ohjausrunko auttaa harjoittelijaa jäsentämään ohjauksen kulkua ja toimii muistiinpanojen välineenä halutessaan. Vaihtoehtoisesti voi olla tyhjä paperi, johon keskustelun kulku määrää polun, mihin se vie.

“Jos aloitetaan lukioaikaisista opinnoista...”

Katsotaan historian opintoja tässä ensin yhdessä (ohjaaja kääntää tietokoneen näyttöä). Näyttää hyvältä, sinulla on tarvittavat opintopisteet suoritettuna. Hienosti, muuten opinnot ovat koossa, paitsi YH1. Millainen tilanne sinulla on tämän YH1 suhteen, kun siitä puuttuu vielä suoritus?”

“Eli mietit siis tenttimistä?”

+ Peilaus

“Kuulostaa hyvältä.”

+Tunteen peilaaminen

“Mistä lukioaineista olet pitänyt eniten?”

+ Avoin kysymys

“Kiva kuulla, mistä fysiikan lukiokurssin sisällöstä olet eniten kiinnostunut?”

Keskustelu jatkuu....

“Tulisiko sinulla jotain kysyttävää lukio-opinnoista?”

Suljettu kysymys,

+ mahdollisuus kysyä ennen siirtymää yo-kirjoituksiin

“No, siirrytään sitten ylioppilaskirjoituksiin.

+ siirtymä

Millainen hajautussuunnitelma sinulla on?

Millaiset alustavat tulokset sinä sait?”

“Hyvältä vaikuttaa”

Tulisiko sinulla kysyttävää yo-kirjoituksista?

Siirrytäänkö seuraavaksi tarkastelemaan jatko-opintoja? Keskustelu jatkuu.

OHJATTAVA LUKIOLAINEN

“Eipä ole.”

“Ei oo.”

“Olen miettinyt, että pitäisikö se YH vaan tenttiä? En ole kyllä katsonut, kenellä opettajilla niitä on tänä vuonna.”

“Kyllä, ajattelin tässä jaksossa tenttiä sen.”

“Biologian ja fysiikan.”

“Sähköä käsittelevät asiat kiinnostivat minua eniten.”

“Eipä.”

Ohjattava kertoo yo-aineistaan ja alustavista tuloksistaan.

“Joo, voinko uusia äidinkielen varusmiespalveluksesta käsin?”

ESIMERKKI 3. OTE ABIN OHJAUSKESKUSTELUSTA.

©HutunNaava

KUVA 14. "VALOA JA VARJOA."

Puolivälin kehityskeskustelu

Harjoittelussa jatkuva, monisuuntainen ja avoin palaute toimii oppimiskokemuksena niin ohjaajalle kuin opiskelijalle. Päivittäisen palautteenannon lisäksi harjoittelujakson puolivälissä on syytä varata aikaa palautteelle ja arvioinnille, josta voidaan käyttää nimitystä kehityskeskustelu.

Keskustelun muoto ja ajankohta voivat vaihdella. Edellytyksenä kuitenkin on, että mahdollistetaan harjoittelun opetussuunnitelmassa asetettujen ja opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen. Kehityskeskustelu on myös aito mahdollisuus välittömiin muutoksiin. Keskustelussa sovitaan tavoitteita loppuajalle ja harjoittelun alustava päättämisaikajankohta.

Kehityskeskustelun mahdollisia teemoja ovat seuraavat:

- ◆ Opiskelija arvioi omaa työskentelyään ja kehittymistään sekä harjoittelun tavoitteiden toteutumista ja loppuajan tavoitteita.
- ◆ Ohjaaja antaa palautetta opiskelijan kehitymisestä ja suoriutumisesta.
- ◆ Opiskelija antaa palautetta ohjaajalle harjoittelun ohjauksesta ja ohjaussuhteesta.
- ◆ Ohjaaja ja harjoittelija suunnittelevat yhdessä harjoittelun loppuajan toimintaa ja asettavat sille tavoitteita.

Arviointia ja palautetta voidaan antaa seuraavien ulottuvuuksien kautta:

- ◆ Mikä menee hyvin?
- ◆ Mikä tuntuu hankalalta?
- ◆ Mikä mietityttää?
- ◆ Mitä toivoisin vielä?

Puolivälin kehityskeskustelun teemoihin voidaan palata myös yhteisessä harjoittelun päätöskeskustelussa.

Entä jos kaikki ei sujukaan?

Joskus edessä voi olla tilanne, ettei harjoittelu suju siten kuin sitä aloitettaessa oli sovittu. Silloin on syytä pitää palaveri ja selvittää asioita yhdessä. Tämä lisätausta voi auttaa selvittämään solmuja ja pääsemään eteenpäin.

1. Kutsu ohjattava yhteiseen dialogiin.
2. Pyri käyttämään mahdollisimman monipuolisesti kysymisen ja kuuntelemisen taitoja.
3. Luo turvallinen tila keskustella mahdollisista peloista, täydellisyyden tavoittelusta tai vaikkapa muuttuneesta elämäntilanteesta.
4. Selvennä harjoittelun määrällisiä ja sisällöllisiä tavoitteita sekä yhteisiä sopimuksia.
5. Tutki avoimesti ohjattavan kanssa mahdollisia uusia toiminta- ja ajattelumalleja.
6. Tarkenna aikatauluja. Esimerkiksi viikkopalaverit, jolloin sovitaan seuraavan viikon ohjelmasta.
7. Kehitä suunnitelma ja muodosta osatavoitteita kokonaistavoitteiden saavuttamiseksi.
8. Seuraa ja tue sovittujen asioiden toteutumista yhdessä harjoittelijan kanssa.
9. Älä turhaudu, jos muutokset ovat pieniä ja hitaita.
10. Lisäksi on tärkeä muistaa, että yliopiston vastuuopettajaan voi olla yhteydessä matalalla kynnyksellä. Ota yhteyttä, jos huoli herää harjoittelun tavoitteiden saavuttamisesta tai jos harjoittelun aikataulut muuttuvat olennaisesti esimerkiksi sairastumisen takia. Tarvittaessa voidaan järjestää myös yhteispalaveri, jossa kaikki harjoittelun osapuolet ovat läsnä.

©HutunNaava

KUVA 15. "VIOLETTI ILLANRUSKO."

KUVA 16. "MATKA JATKUU."

OSA 3. OHJAUKSEN TYÖKALUJA

©HutunNaava

©HutunNaava

KUVA 17. "UTELIAANA."

Uteliaana- reflektio- työkalu

Mitä ohjaustilanteessa tapahtui? Miten?

Uteliaana-reflektiotyökalu sai nimensä oheisesta karhukuvasta, jolle valokuvaaja on antanut metaforiseksi nimeksi "Uteliaana".

Tavoitteena on haastaa harjoittelijaa tutkimaan uteliaasti omaa osaamistaan ja taitoja, joita käytti ohjaustilanteessa. Asia käydään läpi harjoittelunohjaajan kanssa dialogissa; työkalussa harjoittelijalla ja ohjaajalla on ohjauksen reflektiotilanteessa tasavertainen asema. Dia-

login kautta saadaan usein esille uusia näkökulmia menneestä tilanteesta. Erityisesti peavyläinen sosiodynaaminen ohjaus hyödyntää visualisointimenetelmiä ohjauskeskustelujen mentaalisiin työvälineinä. Näin ohjattava saadaan osallistumaan aktiivisesti keskusteluun.

1. Ohjaaja esittelee aluksi Uteliaana-työkalun. Tarvitaan *tyhjä taulukkopohja* sekä reflektiokohteena olevat *Osaaminen ja taidot* -lista, jotka asetetaan pöydälle (liite 8). Harjoittelija kertoo sanoin tai valitsee ympäröimällä seuraavan sivun *Osaaminen ja taidot* -monistepohjasta käyttämiään taitoja ohjaustilanteesta reflektion ja dialogin kohteeksi.

Vaihtoehtoisesti ohjaaja voi leikata reflektiokohteet korteiksi, jotka asetetaan pöydälle. Näistä opoharjoittelija valitsee muutamia taitoja tyhjään korttipohjaan keskustelta-

vaksi. Ohjaaja voi keksiä uusiakin tarkastelun kohteita malliesimerkkien lisäksi.

2. Ohjaaja tekee tarkentavia kysymyksiä, esimerkkejä.

- ◆ Miten ja missä vaiheessa valitsemasi reflektion kohde näkyi ohjaustilanteessa?
- ◆ Mitä merkitystä valitsemasi kohteella on?
- ◆ Mihin tämä taito/osaaminen liittyy?
- ◆ Mitä opit tästä tilanteesta?
- ◆ Miksi X ja Y taidot ovat tärkeitä osata?
- ◆ Missä tilanteissa näistä tiedoista tai taidoista voi olla hyötyä jatkossa? Miten?

3. Myös ohjaaja voi valita muutaman taidon, joita havaitsi harjoittelijan käyttäneen, ja keskustelu jatkuu.

Osaaminen ja taidot

Voit tulostaa kortit seuraavalta sivulta. Opiskelija ympyröi taulukosta haluamansa reflektion kohteet tai leikkaa osaamisen ja käytetyt taidot⁶ korteiksi, jotka sijoitetaan tyhjiin ohjauskorttipohjaan (liite 8).

Neljä autenttista reflektioesimerkkiä edellä mainitun työkalun käytöstä:

Anna: "Ohjauksen kulku, prosessin eteneminen, kun tänään pidin ihka ensimmäisen abiohjauksen, jonka päätteeksi olin huojentunut ja iloinen. Valmiista ohjausrungosta oli tukea ja koin, että ohjaus meni hyvin. Palauttelin mieleen samalla perusharjoittelun aikaisia pohdintoja ohjauskeskusteluista. Kysymisen ja tulkitsemisen taito: tästä keskustelimme päivän aikana Henrikan kanssa, ja tätä pohdin myös abiohjaukseni aikana. Ajanhallintataidot: päivän aikana tuli suunniteltua, mitä tehdään milloinkin ja missä välissä käydä esittäytymässä ryhmänohjaajalle."

Henrika: "Taito heittäytyä vahvasti läsnä, kun täytyy asennoitua koko ajan uusiin tilanteisiin ja kysymyksiin. Harjoitteluparin kanssa olemme käyneet paljon dialogia pitkin päivää menneistä ja tulevasta ohjauksista. Luottamusta olen rakentanut tänään käydyissä abikeskusteluissa, mitkä asiat menivät hyvin."

Veera: "Palautteen vastaanottaminen, oli tosi mukava kuulla harkkaporilta, että hänen korviinsa ohjauskeskusteluni meni tosi hyvin ja oli "vakuuttava" vaikka itsellä oli todella harjoittelijafilis. Työn organisointi nousee esille tärkeydellään. Vaikka päivän suunnitelmat voivat muuttua, jos ohjattavaa laukkaa sisään, on kuitenkin tärkeää tiedostaa niin omat työskentelevät kuin tietynlainen organisointi ja priorisointi. Ajanhallintataito on varmasti yksi kehitettävä alue, mikä tuli tänäänkin huomattua. Viiden tunnin päivä meni hirmuista vauhtia ja tekemistäkin jäi, eikä millään olisi malttanut lopettaa."

⁶ Listauksen taitoja on poimittu Sanna Vehviläisen *Ohjaustyön oppaasta*.

KUVA 18. "PIKKUJOUTSEN LOISTAA KUIN TÄHTI."

Iisa: "Käytetyistä taidoista etenkin ohjaus- ja oppimisympäristöt tulivat tutuiksi oppiessani uusia taitoja. Taito toimia haastavissa tilanteissa kehittyi, sillä päivä toi uusia asioita mukanaan, joista ei ollut vielä kokemusta. Näin yhteistyö kehittyi, kun oppimiskokemuksista keskusteltiin yhdessä harkan kanssa. Myös muihin opettajiin yhteistyössä oleminen toi itselle vahvistusta työyhteisön luottamukseen ja roolitukseen. Epävarmuuden sietokyky oli myös läsnä, sillä päivä oli täynnä uutta ja opittavaa."

Suunnittelutaidot	Työmenetelmät, havainnollistaminen (esim. miellekartta), miten toimivat ohjaustilanteessa?	Ilmapiiri
Ohjaussuhde	Eettisyys	Yhteistyö
Itsensä tuntemisen taito	Palautteen anto/ vastaanottaminen	Ohjaussuunnitelma/ opetussuunnitelma
Dialogisuus	Ajanhallintataito	Toiminnan puitteet
Ohjaus-/oppimisympäristö	Siirtymät	Ohjauksen kulku, prosessin eteneminen
Taito toimia haastavassa tilanteessa	Asioiden sanallistaminen	Keskustelussa esiintyvien teemojen esiin nostaminen ja toisiinsa kytkeminen
Tunnetaidot	Oppimis-/ ohjaustavoitteet	Työn organisointi
Ohjaamisen/ oppimisen johtaminen	Työskentelyn tukeminen	Työnjako, roolit, työskentelyn pelisäännöt
Päätöksentekotaito	Arviointi	Kunnioitus
Sitoutuminen	Eriyttäminen	Tavoitteiden asettaminen
Luottamuksen rakentaminen	Taito kantaa vastuuta	Taito heittäytyä
Kuuntelemisen ja läsnäolon taito	Kysymisen ja tulkittamisen taito	Ongelmanratkaisutaito, neuvominen ja palaute

Joharin ikkuna

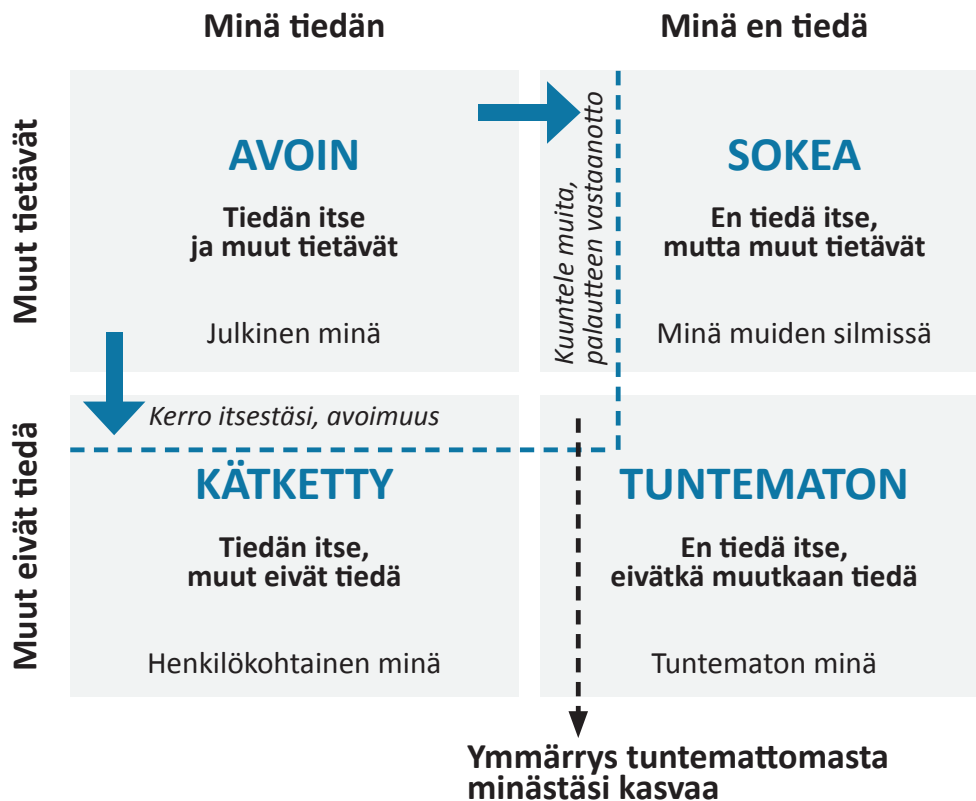
Joharin ikkuna⁷ on kognitiivisen psykologian vuorovaikutusmalli. Sen avulla harjoittelija voi kehittää itsetuntemustaan ja ihmissuhteitaan. Joharin ikkunassa on neljä ruutua, jotka muodostuvat kahden akselin, avoimuuden ja palautteen käsittelyn, ympärille (ks. kuvio 4 ja liite 9).

Avoimuudella tarkoitetaan sitä, missä määrin kerrot itsestäsi muille. Palautteen käsittelyllä tarkoitetaan sitä, missä määrin haet, otat vastaan ja ymmärrät muilta saamaasi palautetta.

Ikkunan kaksi vasenta ruutua, Avoin ja Kätkeyty, kuvaavat henkilön käsitystä itsestään. Näissä ruuduissa on asioita, jotka henkilö tietää itsestään. Nämä asiat voivat olla yksinkertaisia tosiasioita, mutta myös tunteita, pelkoja, uskomuksia tai motivaation lähteitä.

Yläosan kaksi ruutua, Avoin ja Sokea, kuvaavat muiden käsitystä henkilöstä. Näiden ruutujen asiat ovat tuttuja henkilön läheisille. Oikean alareunan Tuntematon-ruutu on alue, joka sisältää sellaisia asioita, joita henkilö ei vielä tiedä, eivätkä muutkaan niitä tiedä.

Joharin ikkunan ominaisuudet listasta opo-opiskeleija ympyröi harjoittelutilanteessa käyttämänsä vahvuudet (Kätkeyty ikkuna). Ohjaaja valitsee vastaavasta listauksesta, mitä ominaisuuksia hän näki harjoittelijan ohjaustuokiassa (Sokea ikkuna). Näiden ominaisuuksien dialogista saadaan mahdolliseksi Avoimen ikkunan ohjauskeskustelu. Varsinaisen Joharin ikkunan ominaisuuslistan lisäksi voi hyödyntää liitteen 9 vahvuus- ja tunnesanalistoja harjoitteeseen.

KUVIO 4. JOHARIN IKKUNAN NELJÄ RUUTUA.

⁷ Joharin ikkuna, mukaillen Joseph Luft ja Harry Ingham (1955). Piirros Timo Lehtonen. <https://tiimivalmentaja.com/lan-the-last-time-3-5-11-2021-stromfors-bedbistro-innovoijan-karaktaarin-luominen/> Ks. Myös liite 9.

JOHARIN IKKUNA KÄYTÄNNÖSSÄ

Neljä syventävässä harjoittelussa ollut opo-opiskelijaa sai ryhmäpalautteen strukturoidusta pienryhmänohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta (2 x 30 min) ohjaajaltaan. Ohessa ohjaajan ja harjoittelijoiden autenttiset reflektioesimerkit työkalun käytöstä. Ensimmäisellä tuokiolla aiheena oli lukiolaisen kesätyöhakuun tarvittavien asiakirjojen työstäminen ja toisella tuokiolla työpaikkahaastattelusimulaatio.

Ohjaaja:

“Harjoittelijat olivat tehneet tuntisuunnitelmat vastuullisesti ja itsenäisesti. Varmuus näkyi mm. siten, että opiskelijoilla oli itsellään jo runsaasti kokemusta erilaisista työnhakuun liittyvistä tilanteista.

Ohjaustuokioiden kulku oli järjestelmällinen: työhakemus ja ansioluettelo, sen jälkeen erilaiset vinkit työhaastatteluun sekä haastatteluharjoitus. Tunnelma pienryhmässä oli rauhallinen, rento sekä hyväntuulinen.

Taitavuutta ohjaustilanteessa toivat monipuoliset esimerkit ja toiminnalliset menetelmät. Joharin ikkunan käyttö auttoi sanoittamaan palautteen antamista. Oli ilo myös huomata, että opo-opiskelija oli valinnut samojakin vahvuuksia, joita ohjaaja toi esille. Dialogi tapahtui positiivisessa ilmapiirissä ja keskustelu toi uutta reflektoitavaa Joharin avoimeen ikkunaan.”

Harjoittelijat:

Veera: “Työkalu sopi hyvin palautteen antoon. Se myös vahvisti taitojen tunnistamista. Olin valinnut itse esimerkiksi ujo ja hiljainen, mitkä eivät tavallisesti kuvaa minua, mutta koin etten ollut parhaimmillani työskentelyn aikana. Ohjaajan valitsemat sanat eivät kuitenkaan vastanneet omaa näkemystäni vaan palaute oli pääosin vain positiivista, mikä vahvisti oman osaamisen tunnetta. Harjoituksen tekemiseen tulee vain varata riittävästi aikaa.”

Anna: “Joharin ikkuna yhdisti mukavasti sekä oman näkemys omasta harjoittelusta, ohjaajan näkemys sekä kummankin yhteisen pohdinnan harjoittelusta. Valmis sanakartta vauhditti omaa harjoittelukokemusta kuvaavien sanojen valikoitumista. Pidän tästä reflektioharjoituksesta.”

Henrika: “Omien vahvuuksien valitseminen ohjaustilanteen jälkeen ’pakotti’ refleктоimaan omaa toimintaa ja erityisesti sitä, mikä toiminnassa oli onnistunutta. Kun ohjaajalta sai kuulla hänen valitsemansa vahvuudet, oli mukava huomata osin samankaltaisuuksia mutta osin myös sellaisia vahvuuksia, joita ei ensimmäisellä kerralla itsellä ajatellut olevan, mutta ohjaajan perusteluiden jälkeen tuntuikin omalta.”

Iisa: “Joharin ikkunan käyttäminen palautteenannossa on mielestäni onnistunut ja kuvaava menetelmä. Valmiista listauksesta oli helpommin tunnistettavissa omia ominaisuuksia, jolloin osaaminen hahmottuu monipuolisemmaksi. Näitä tukee ohjaajan huomiot, joiden kautta saa lisänäkemyksiä sille, miten oma opetus tai ohjaus on nähty. Nämä yhdessä tukivat hyvin toisiaan, saaden tästä moniulotteisen ja kehittävän harjoitteen, jonka kautta reflektiokin onnistuu hyvin.”

KUVA 19. “YHDESSÄ ETEENPÄIN.”

©HutunNaava

KUVA 20. ”KOKEILEN SIIPIÄNI.”

Metaforat

Metaforien käyttö ohjauksessa tarkoittaa epäsuoria, vertauskuvallisia menetelmiä, joilla pyritään saamaan esille henkilökohtaista merkityksenantoa sekä asioiden emotionaalisia ja sosiaalisia näkökulmia. Metafora tiivistää asiasta olennaisen.

Ohjaustyössä tyypillisimpiä ovat kielelliset metaforat, verbaliset kokemusten ja merkitysten kiteytymät (ohjaajana olen kuin luotsi merellä) sekä kuvalliset metaforat (piirroksat, kuvat ja kortit). Tärkeä tavoite metaforatyöskentelyssä on tavoittaa, tiivistää ja tehdä näkyväksi jotakin kirjaimellisesta puuttuvaa, tutkia omaa ajattelua, asenteita ja uskomuksia.

Metaforia voi käyttää monipuolisesti eri vaiheissa harjoittelua sanallistamaan tai konkretisoimaan kokemuksia esimerkiksi ohjauskeskustelusta. Myös tämän oppaan valokuvia voi myös käyttää metaforina reflektoinnin inspiraationa.

Sekä ohjaaja että ohjattava voivat valita kuvia vaikkapa seuraavien kysymysten avulla:

- ◆ Millaisin ajatuksin aloitan harjoittelijana / ohjaajana?
- ◆ Millä kuvilla haluaisit reflektoida äsken pidettyä ohjauskeskustelua tai opotuntia?
- ◆ Miten asettamani tavoitteet toteutuivat?

Aikanaan päättökeskustelussa on mahdollista palata valokuvien pariin uudestaan.

- ◆ Mitkä kuvat kuvastavat päättyvää harjoittelua ja oppimistasi?
- ◆ Millaisena koin vuorovaikutussuhteet?
- ◆ Miten kehityin ohjaajana?

“Ohjaus oli kuin...”

- ◆ valo pimeässä, sillä huomasiin osaavani ohjauskeskustelussa paremmin kuin ajattelin.
- ◆ kukkaketo, joka sisälsi monenvärisiä ja monessa kukintavaiheessa olevia kukkia.
- ◆ tämä lintuperhe (kuva 19), teimme tiiminä töitä tämän harjoittelujakson aikana.
- ◆ orientoivan harjoittelun tavoite/odotus oli kuin... (tämä valitsemani kuva, koska...).
- ◆ pienryhmäohjaus oli kuin... (tämä valitsemani kuva, koska...).

Voimauttava valokuva

Voimauttavan valokuvan menetelmässä käytetään valokuvaustilannetta, omakuvia, albumikuvia ja arjen teemojen tavoitteellista valokuvaamista välineinä ihmissuhteiden lähentämiseen, vuorovaikutuksen parantamiseen sekä oman minän toiminnan tutkimiseen ja reflektointiin.

Perusidea on yksinkertainen: valokuvaamisen ja ammatillisen suhteen dynamiikka käännetään päälleen. Sen sijaan, että kuvaaja päättää, miten hän näkee kuvaamansa ihmisen, kuvassa oleva ihminen on päähenkilö, joka määrittelee, miten häntä saa katsoa ja kuvata.

Harjoittelija päättää, miten ja missä häntä kuvataan. Hän voi varata kuvaustilanteeseen sopivia asusteita ja rekvisiittaa. Kuvat liitetään sarjaksi kuvaamaan harjoitteluaikaa, esimerkiksi PowerPoint-tiedostoksi. Harjoittelija kirjoittaa valokuviiin ajatuksiaan ja reflektiota. Tuotos voidaan käydä läpi päätöskeskustelussa. Liitteessä 4 on käyty läpi tarkemmin esimerkki voimauttavan valokuvan käytöstä.

Ohjauskortit

Ohjauskorttisarjoja on hankittavissa useita erilaisia, ja sellaisia voi tehdä myös itse. Niiden käyttöä voi pohtia seuraavien kysymysten kautta, jos miettii korttien käyttöön ottamista.

- ◆ Kuinka voisit käyttää ohjauskortteja omassa työssäsi?
- ◆ Kuinka hyvin olen tutustunut erilaisiin korttisarjoihin?
- ◆ Kenelle ja millaiseen tarkoitukseen ne on suunnattu?
- ◆ Missä ohjausprosessin vaiheessa käyttäisin kortteja?
- ◆ Mitä etuja tai haittoja olen havainnut ohjauskortteja käyttäessäsi?
- ◆ Millaiset olisivat minulle soveltuvimmat ohjauskortit?

Vertailutaulukko koulutuksille

Harjoittelussa voi joskus yhteistyössä kehittyä nopeastikin uusia, paranneltuja työmalleja. Liitteessä 12 on taulukko koulutusten vertailuun. Se kehitettiin abiturientin ohjauskeskusteluun, kun abiturientilla ei vielä ollut selkeyttä, mihin järjestykseen hän yhteis- haussa asettaisi itseään kiinnostavia hakukohteita.

Opinto-ohjaaja ja harjoittelija ideoivat vertailutaulukkoon eri nettilähteitä, joita voisi hyödyntää ja pisteyttää koulutuksen valinnan tueksi. Abiturienttia ohjeistettiin täyttämään tiedosto omalla ajallaan. Kun hän palasi seuraavalla kerralla taulukon kanssa, tietoja keskusteltiin yhdessä auki ja saatiin selville kohteiden hakujärjestys.

KUVA 21. "HAMPAAT IRVESSÄ."

KUVA 22. ”NYT KEKSIN.”

OSA 4. LOPPUSUORA

©HutunNaava

Päätöskeskustelu

Jokainen harjoittelu päättyy joskus. Päätöskeskustelulle varataan aika, kun määrälliset ja sisällölliset tavoitteet sekä harjoittelun suunniteltu kesto ovat täyttymässä.

Yleensä harjoittelun lopussa nousee menneiden viikkojen varrelta niin paljon asioita, että ajan rajaaminen esimerkiksi tunnin mittaiseksi on perustelua. Tuolloin keskitytään oleelliseen, sillä koko harjoittelua ei voida keskustelussa käydä läpi.

Päätöskeskusteluun ei luonnollisesti ole yhtä ainoa oikeaa tapaa. Yksi keino keskustelun avaamiseksi on ottaa vielä kerran esille harjoittelun päämäärät ja opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja käydä niitä lävitse. Samalla harjoittelijaa voi pyytää kertomaan, miten hän omasta mielestään onnistui noiden tavoitteiden suhteen ja mitkä asiat jäävät päällimmäisinä onnistumisina mieleen.

Päätöskeskustelussa käydään läpi myös se, mitä palautetta harjoittelija haluaa antaa ohjaajalleen. Mitkä työtavat toimivat, mitkä eivät? Tekisikö harjoittelija itse jotakin toisin? Tämän perinteisen päätöskeskustelun lisäksi sivuilla 36–39 on kuvattu myös muita tapoja, joissa hyödynnetään esimerkiksi reflektio-kättä tai -jalkaa palautteen antamiseen.

Onpa käytettävä tapa mikä tahansa, on tärkeää, että päätöskeskustelun jälkeen on käyty läpi asiat, jotka ovat mahdollisesti harjoittelun aikana kaihtaneet mieltä, jotta ne saadaan selvitettyä.

Aivan lopuksi ohjaaja voi pyytää koulun tietojärjestelmien määräaikaisten tunnusten lakkauttamista ja hyvillä mielin ilmoittaa harjoittelun hyväksymisestä.

©HutunNaava

KUVA 23. “PEILIIN KATSOMISTA.”

Teemoja päätös-keskusteluun

Suunnittelu

- ◆ Opiskelijalla on kyky suunnitella ohjausta luovasti ja jäsentyneesti – kokonaisuuksia hahmottaen.
- ◆ Parhaimmillaan ennakkoon tehty työ ja toteutus ovat tasapainossa.
- ◆ Ajankäyttö on tarkoituksenmukaista.
- ◆ Suunnittelun ja joustavuuden tasapaino: ennalta tehtyjä suunnitelmia kyetään tarvittaessa muuttamaan.

Toteutus

- ◆ Opiskelija ottaa huomioon tilanteen asettamat vaatimukset.
- ◆ Tavoitteena luova, vastuullinen ja toimiva toteutus.
- ◆ Tilanneherkkyys ohjauksessa.

Toimiminen ryhmässä ja työyhteisössä

- ◆ Tavoitteena luonteva ja yhteistyökykyinen työskentely.
- ◆ Vuorovaikutus on oma-aloitteista ja toisia huomioonottavaa.
- ◆ Opiskelija osoittaa pyrkimystä itseilmaisun ja vuorovaikutustaitojen jatkuvaan kehittämiseen.

Työ- ja harjoitteluorientaatio

- ◆ Sitoutuminen harjoitteluun ja työhön on kokonaisvaltaista ja vastuullista.
- ◆ Opiskelija näkee harjoittelun uuden oppimisen ja kehittymisen mahdollisuutena.

Työn ja oppimisen arviointi- ja analyysitaidot

- ◆ Opiskelija pohtii analyyttisesti oppimaansa tavoitteiden suunnassa, asettaa uusia tavoitteita ja kykenee oppimaan kokemuksistaan.
- ◆ Opiskelija kykenee tiedostamaan oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia.

Ammatti-identiteetti

- ◆ Opiskelija on luovasti kiinnostunut oman ammatillisen identiteetin pohtimisesta ja kehittämisestä.

- ◆ Työote on eettisesti korkeatasoista ja opiskelija kykenee tarkastelemaan toimintaansa useista eri näkökulmista.

Ohjauksen teoreettisen ja tutkimustiedon soveltaminen

- ◆ Aiemmin opitun monipuolinen, kriittinen ja luova soveltaminen.
- ◆ Tavoitteena oman käyttöteorian tietoinen rakentaminen.

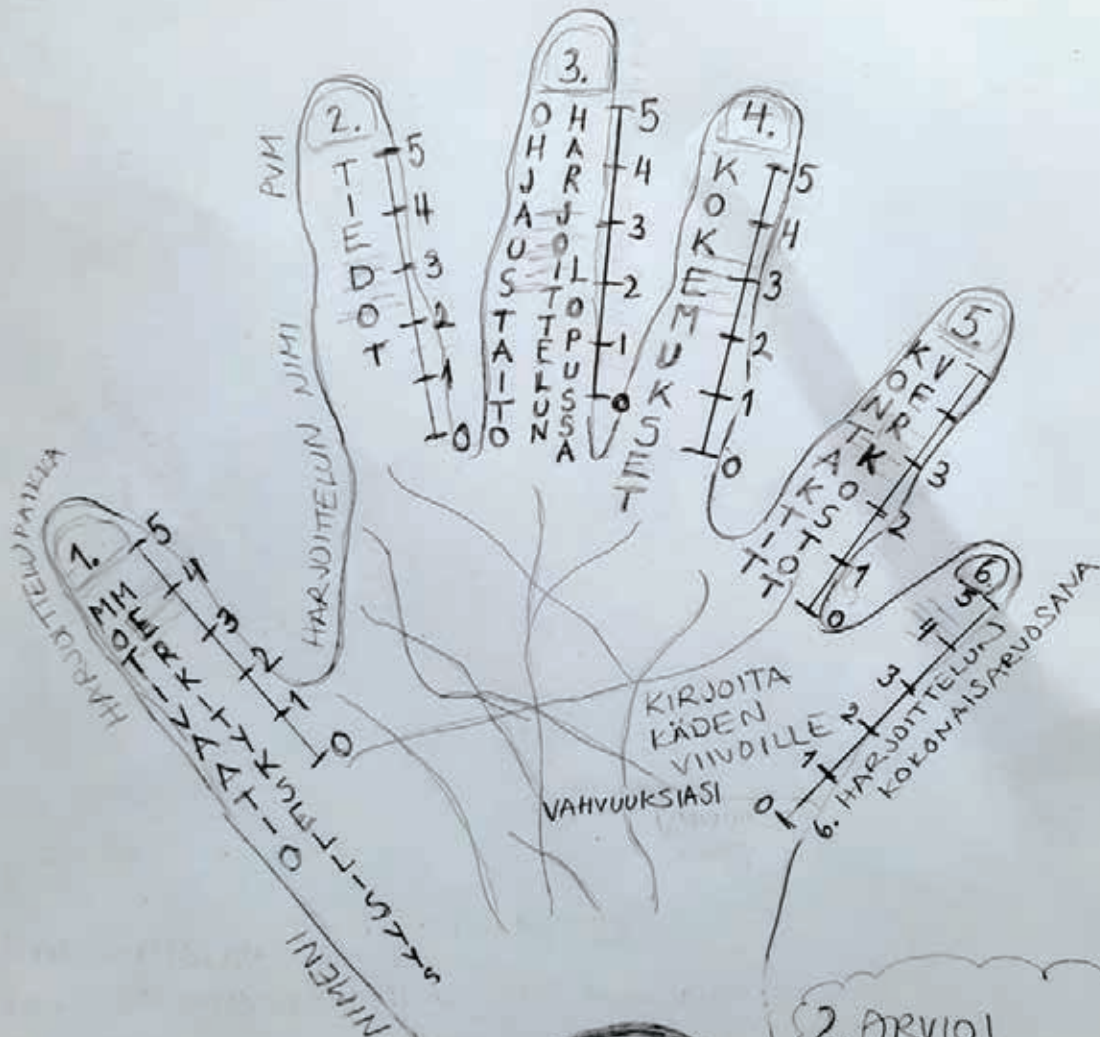
KUVA 24. "VALMIS."

Kuuden sormen reflektiokäsi

- ◆ Reflektiökäden⁸ menetelmä perustuu harjoittelijan subjektiiviseen kokemukseen ja kehittää hänen arviointiajatteluaan, lisää minäpystyvyyttä sekä hahmottaa harjoittelun kokonaisuutta (ks. liite 10, esimerkki kuuden sormen reflektiökädestä).
- ◆ Harjoittelija voi arvioida sitoutumistaan koko harjoitteluun ja siihen vaikuttavia tekijöitä Tutka-mallilla: motivaatiota, hankittuja tietoja, ohjaustaitoa, kertyneitä kokemuksia, saatuja kontakteja sekä harjoittelun kokonaiskuva.
- ◆ Harjoittelun loppupuolella ohjaaja antaa harjoittelijoille oman toimintaan ja kokemukseen perustuvan arviointi-/osaamiskäden monistepohjan täyttämistä varten. Vaihtoehtoisesti opiskelija voi piirtää tyhjälle paperille oman kätensä, kirjoittaa nimensä, päivämäärän ja pääotsikot.
- ◆ Tutkan asteikolle (0–5) kirjataan se numero, joka kuvaa parhaiten harjoittelussa saavutettuja osaluueita (sormet).
- ◆ Myös ohjaaja voi antaa asteikolle (0–5) oman näkemyksensä harjoittelijan suoriutumisesta. Tämä mahdollistaa avoimen keskustelun osapuolten välille.
- ◆ Kämmeneen kirjoitetaan omia vahvuuksia, joita opiskelija käytti harjoittelunsa aikana.
- ◆ Kelloon sisään tai ympärille kirjoitetaan omia arvoja, joita opiskelija käytti harjoittelunsa aikana.

⁸ Reflektiökäden idea on syntynyt TE-hallinnon työhaun ohjauspalveluiden *Työelämäutkasta*, Jyväskylän ammattikorkeakoulun *Osaamiskädestä* ja Valtion Rautateiden ravintolavaunun oven kuusisormisesta kädestä.

I HARJOITTELUN LOPPUARVIOINNIN OSAAMISKÄSI

1. VOIT KÄYTTÄÄ TÄTÄ OSAAMIS-KÄSIPOHJAA TAI PIIRRÄ KÄTESI JA 6 SORMEA

KIRJOITA KELLOON ARVOJA, JOITA KÄYTTI HARJOITTELUSSA. VOIT JATLAA KÄYTTÄÄ

2. ARVIOI TUTKA-MALLILLA OSA-ALUEET 0-5 ASTEIKOLLA

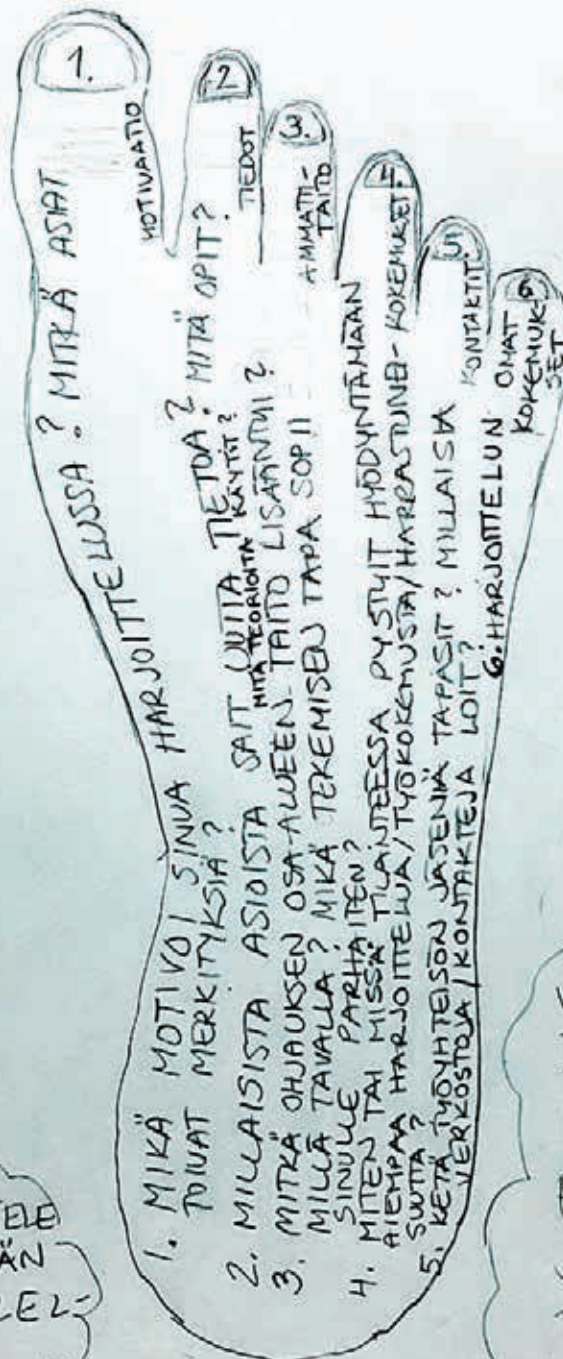
REFLEKTIOKÄSI SKANNATTUNA. KUVA: KATI HUTTU-PANTSARI.

Kuuden varpaan reflektiojalka

- ◆ Arviointikäden kysymykset voidaan muuntaa harjoittelun lopetuspalaveriin myös reflektiojalaksi⁹.
- ◆ Reflektiojalan kysymysten avulla arvioidaan kuuden varpaan osa-alueita (motivaatio, tiedot jne.) samalla niitä suullisesti tai tekstin kautta reflektoiden.
- ◆ Harjoittelun loppupuolella ohjaaja voi antaa harjoittelijoille monisteena jalkapohjan täyttämistä varten tai opiskelija piirtää tyhjälle paperille oman jalkansa/kenkensä ja vastaa paperiin kysymyksiin.
- ◆ Voidaan myös käyttää eri värejä eri osa-alueisiin liittyen.
- ◆ Loppupalaverissa käydään kysymykset yksitellen läpi.

⁹ Reflektiojalka on johdettu reflektiokädestä, jonka idea on syntynyt TE-hallinnon työhaun ohjauspalveluiden *Työelämätkasta*, Jyväskylän ammattikorkeakoulun *Osaa-*
miskädestä ja Valtion Rautateiden ravintolavaunun oven
kuusisormisesta kädestä.

II REFLEKTIO, OSAAMISKÄDEN KYSYMYKSET

KIRJOITTELE
JALKATERÄN
ULKOPUOLEL-
LE

VOIT KÄYTTÄÄ
TÄTÄ REFL-
EKTIOJALKA-
POHJAA TAI
PIIRRÄ
JALKA-
TERÄSI
+ 6 VARVASTA

MONISTA A3-PAPERILLE

REFLEKTIOJALKA SKANNATTUNA. KUVA: KATI HUTTU-PANTSARI.

KUVA 25. ”HEIJASTELEE.”

LIITTEET

©HutunNaava

Liite 1.

Salassapitositoumus, opetusharjoittelu

Salassapitositoumus

Minä, opetusharjoittelija _____ sitoudun ollessani

_____ (koulun nimi tähän) yläkoulussa ja/tai lukiossa opetusharjoittelussa seuraavaan:

En sovitun opetusharjoittelun suorittamisen aikana tai sen jälkeen paljasta tai luovuta kolmannelle tai muutoin hyödynnä tai levitä ilman toisen osapuolen edustajan kirjallista suostumusta toisen osapuolen luottamuksellista tietoa. Näitä ovat mm. henkilötunnukset, yhteystiedot, koulumenestys, käyttäytyminen, poissaolot, perhetausta, tulevaisuuden suunnitelmat tai muut toiseen osapuoleen liittyvää luottamukselliset tiedot, jotka olen saanut tietooni opetusharjoittelun suorittamisen yhteydessä tai oppilaitoksen hallinto-ohjelmista (Wilma tai vastaava).

Ymmärrän, että salassapitovelvollisuus säilyy voimassa myös opetusharjoittelun päättymisen jälkeen, kunnes tietoa ei enää edellä mainitulla tavalla ole pidettävä luottamuksellisena.

Joensuussa xx.x.20XX,

allekirjoitus ja nimenselvennös

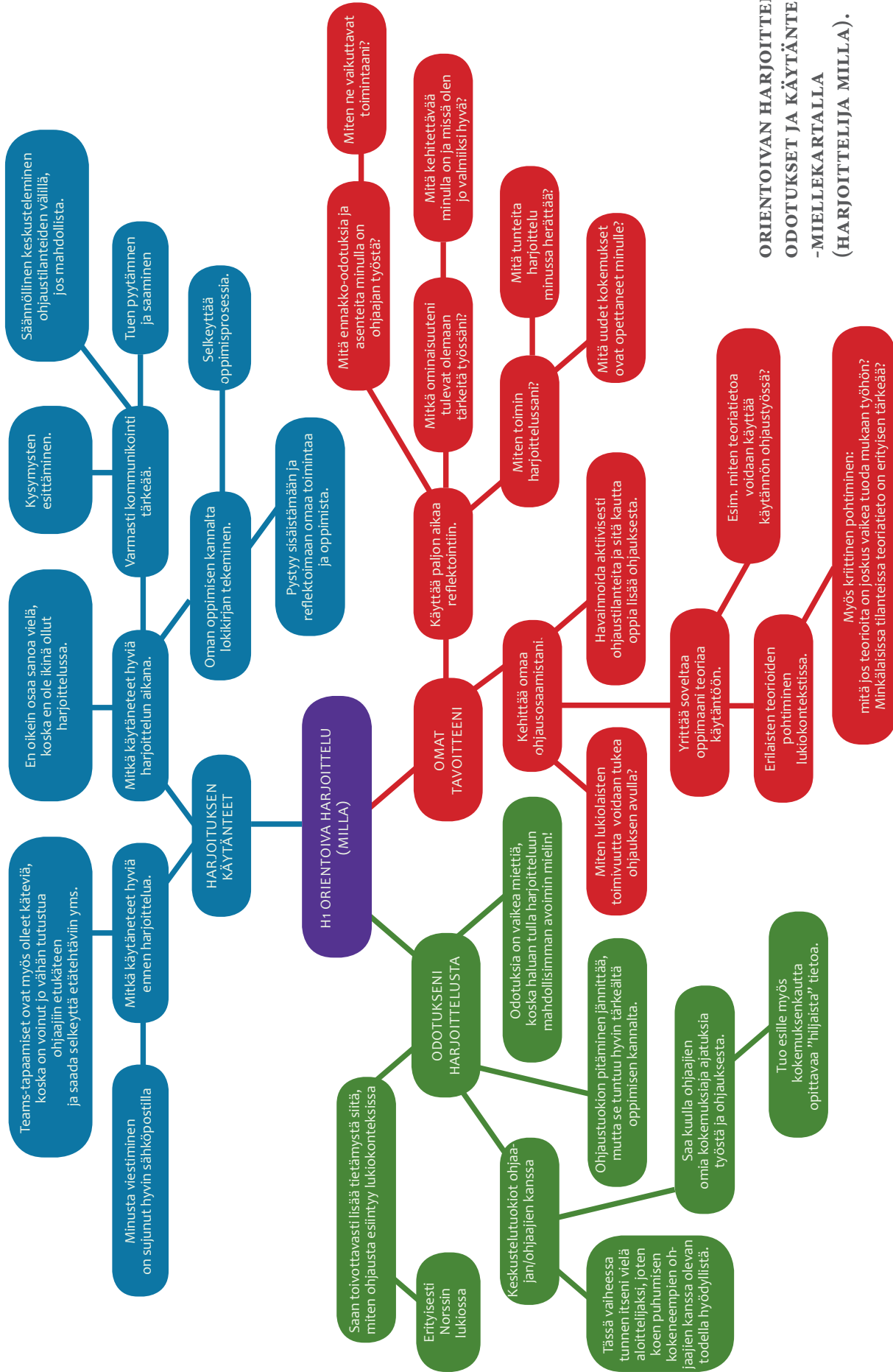
s-aika _____

puh.nro _____

s-postiosoite _____

Tämä malli salassapitositoumuksesta on Joensuun Tulliportin normaalikoulun opetus- ja ohjausharjoitteluissa käyttämä ja lainattu oppaaseen luvalla.

Liite 2. Tavoitteet orientoivaan harjoitteluun.

**ORIENTOIVAN HARJOITTELUUN
ODOTUKSET JA KÄYTÄNTEET
-MIELEKARTALLA
(HARJOITTELIJIA MILLA).**

Liite 3.

Tavoitteet syventävään harjoitteluun.

Emmin tavoitteet ja odotukset lukiossa tehtävälle syventävälle harjoittelulle, suhteessa koulutuksen harjoittelun osaamistavoitteisiin.

“Aiemmalta koulutukseltani olen varhaiskasvatuksen opettaja ja työskennellyt Kuopion kaupungilla viimeiset seitsemän vuotta. Ohjauksen maisteriopinnoissa olen tehnyt orientoivan harjoittelun TE-palveluilla, Kuopion toimipisteessä ja perusharjoittelun kuopiolaisessa peruskoulussa. Teen parhaillaan soveltavaa harjoittelua Savon ammattiopistossa, liiketalouden alalla. En ole aiemmin ollut harjoittelussa lukioympäristössä, joten ohjausympäristönä se on itselleni uusi.

Tavoitteena on omaksua opinto-ohjaajan työnkuvaa toisen asteen koulutuksessa: mitä opinto-ohjaajan työ pitää sisällään lukiossa, työn ydinalueet ja painotukset sekä mitä keskeisiä eroavaisuuksia on esim. peruskoulun tai ammatillisen koulutuksen puolelle. Perehtyä siihen, millaisia ohjausmenetelmiä opinto-ohjaaja käyttää työssään lukiossa. Saada käsitys siitä, mitkä tietojärjestelmät ovat käytössä ja kuinka opinto-ohjaaja hyödyntää niitä päivittäisessä työssään.

Toivoisin, että pääsen ensin alussa havainnoimaan toimintaa, jonka jälkeen tekemään itse, kun on päässyt sisään lukioympäristöön. Tavoitteena olisi vahvistaa ohjausosaamista, niin yksilö- kuin ryhmäohjauksissa. Olisi hyödyllistä päästä näkemään pienryhmätoimintaa, mikäli sellaista on meneillään. Tavoitteenani on tutustua opiskelijahuollon työhön, perehtyä keskeisiin moniammatillisiin yhteistyötahoihin ja opiskelijoille tarjottaviin oppimisen tuen muotoihin. Tavoitteena on lisäksi tutustua lukion opinto-ohjaajan työtä sääteleviin opetus- ja ohjaussuunnitelmiin.

On hyvä, että pääsen tekemään ennakkotehtäviä jo ennen varsinaisen harjoittelun alkua, mikä johdattelee tuleviin teemoihin ja ne tulevat tutuiksi. Näiden jälkeen on sujuvampaa päästä kiinni lukioympäristöön. Uskoisin, että harjoittelun kautta tulee paljon uutta omaksuttavaa tietoa, se antaa hyvät eväät tulevaan työelämään ja olen tulossa harjoitteluun odottavaisin tunnelmin.”

Liite 4.

Esimerkki

Voimauttavasta valokuvasta

Uutinen opinto- ja uraohjaajaopiskelija Saanasta on kopioitu luvalla Itä-Suomen yliopiston kotisivuilta. Syventävän harjoittelun suorittanut Saana käytti Voimauttavan valokuvan menetelmää osana harjoitteluraporttiaan.

Syventävä harjoittelu ohi!

Koulujen kevätlukukauden loppuminen tarkoittaa monenlaisia päättyisiä

Opinto-ohjauksen syventävä harjoittelu on ollut Saana kuin puun kasvua. Puun juuret ja runko on ollut jo olemassa aiemmin. Nyt harjoittelussa puuhun on kasvanut uusia oksia ja lehtiä sekä puusta on tullut korkeampi, tuuheampi ja valmiimpi.

”Harjoittelu oli merkittävä oppimiskokemus. Kahdeksan viikkoa meni ohjauksen sykkeessä. Harjoittelu oli todella mielenkiintoinen ja viimeisestä harjoittelusta lähtee taas paljon kypsempänä kohti uusia haasteita”, Saana kertoo.

Harjoittelu päättyi Voimauttavan valokuvaukseen, jonka avulla käytiin Saanan harjoittelun vaiheet läpi valokuvauksen keinoin. Harjoittelija Saana päätti itse, miten ja missä hän halusi tulla kuvatuksi.

”Pystyin kuvien avulla refleктоimaan harjoittelua ja miettimään omaa kehityskaartani tulevana opinto-ohjaajana. Kuvausten aikana kävin läpi prosessin epävarmasta harjoittelijasta omaan ammatilliseen kasvuun ja itsensä tuntemiseen. Minä harjoittelijana ja tulevana opona yhdistyy omaan yksilölliseen elämänkenttääni”, lopettaa pian opinto-ohjaajaksi valmistumassa oleva Saana.

Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulu Joensuu,
© University of Eastern Finland

Saanan syventävä harjoittelu, Voimauttava valokuva -menetelmän kautta.

**LÄHES VALMIS OPINTO-OHJAAJA SAANA
(KUVA: KATI HUTTU-PANTSARI).**

Voimauttava valokuvaus

OPINTO-OHJAUKSEN HARJOITTELU

Matkalla Harjoitteluun

Kyynsä mukana jo opittiin asiat ja kokemukset oppi-ohjauksesta

Ylin portaita kohti uutta kokemusta ja tunteita

"Harjoittelun aloittaminen tuntui alussa pelottavalta ja jännittävältä. Epäilytti olenko riittävästi hyvä ja osaanko tarpeeksi. Koin kerran ja muistella mitä jo osasin ja mieltä kovasti, mitä minun täytyis vielä oppia. Koin pelosta luovutusta tulevaan kokemukseen avoimesti ja rohkeasti."

Jouko

Yöllä alla hyvä, että tietäisin joutaa

Harjoittelemassa Opoksi

Käytössä yllä, kädessä työssä hyvä

Ilman ja kameran kanssa

"Harjoittelu oli hektistä ja ajoittain todella stressaavaa ja raskasta. Kuitenkin jokainen päivä oli kiinnostava ja täynnä mahdolluuksia oppia uutta. Alun pelko ja jännitys alkoi hiljalleen väiytyä ja aloin tuntea itseni jopa hieman itsevarmemmaksi. Ehkä minusta oikeasti voisikin tulla ihan hyvä opo!"

Rakasta ja yllä

Minä olen hyvä, eikä tiedä joutaa?

Kyynsä mukana jo harjoitti, uusia tunteita oppi-ohjauksesta

Matka jatkuu

Käytössä yllä, kädessä työssä hyvä

Ylin portaita kohti uutta kokemusta ja tunteita

"Harjoittelun loppuminen tietienkin ovi jo hämmäsi. Olin löytänyt oman paikkani harjoittelussa ja nautin tehtävistäni. Olin ylpeä kuinka olen voittanut alun pelon ja jännityksen ja päättänyt harjoittelunsa. Konkreettisten oppien lisäksi tärkeimpänä kuitenkin mukaani harjoittelusta lähti paljon lisää itsevarmuutta sekä erittäin parempi käsitys siitä millainen opinto-ohjaaja haluan olla."

Minä olen hyvä, tiedän ja osaan antaa.

Kyynsä mukana uudet ja uudet opit ja tunteita oppi-ohjauksesta

Kokemukseni voimauttavasta kuvaamisesta

"Kuvaus oli mielenkiintoinen ja vähän jännittäväkin kokemus. En yleensä tunne oloni luontevaksi kameran edessä tai varsinkaan suunnittele kuvaussessioita itsenäni. Kuitenkin, kun kuvausta lähti lähestymään harjoittelu mahdollisuutena reflektoida harjoittelua ja tuoda ajatukseni kuviksi, aloin jopa innostua kameran eteen pääsemisestä. Kuvien ja tilanteiden suunnittelu antoi myös hyvän mahdollisuuden pohtia harjoitteluun liittyviä ajatuksiani ja kokemuksiani ja niistä, mitkä ovat ne keskeisimmät asiat, jotka halusin kuvauksessa tuoda näkyviin"

Lisää tietoa Voimauttavasta valokuvasta löydät Facebook-sivuilta <https://www.facebook.com/voimauttavavalokuva>

Liite 5.

Ohjaajien tekemä huoneentaulu harjoittelijalle

- ◆ Sitoudu harjoitteluun! Tule ajoissa paikalle ja tee sovitut tehtävät.
- ◆ Varaa aikaa harjoitteluun.
- ◆ Harjoittelussa on ainutkertainen tilaisuus seurata eri oppiaineiden tunteja – käytä tilaisuutta hyväksesi.

- ◆ Kunnioita ohjattavan omaa tahtoa ja päätöstä.
- ◆ Kunnioita ohjattavaa “oman elämänsä asiantuntijana”.
- ◆ Ole aito, työskentele omalla persoonallasi.
- ◆ Älä nouse kateederille pudottelemaan kultajyväsiä alemmillesi.
- ◆ Asiat näyttävät erilaisilta, kun niitä tarkastellaan eri puolilta ja eri silmin.

- ◆ Valmistaudu ohjauskeskusteluihin hyvin etukäteen.
- ◆ Valmistaudu luokka- ja pienryhmäohjauksiin huolellisesti.
- ◆ Kirjaa ajatuksiasi ylös, pohdi ja kysele.
- ◆ Jututa opettajia ja oppilaita/opiskelijoita aina kun mahdollista – tutustu ihmisiin.
- ◆ Tee tavoitteistasi totta!

- ◆ Kysele ja kyseenalaista -> hyödynnä harjoitteluaikaasi ja ohjaajaasi.
- ◆ Kokeile ja tuo esille ideoitasi.
- ◆ Kokeile rohkeasti uutta.
- ◆ Tartu avoimin mielin tehtäviin.
- ◆ Ole rohkea työhön ryhtyessäsi – virheitä sattuu ja virheistä oppii.

Liite 6.

Opoharjoittelijoiden opastusta nuoremmille

Kokeneempien ja jo harjoittelun suorittaneiden opo-opiskelijoiden terveisiä aloittavalle harjoittelijalle:

- ◆ Ole rohkea ja uskalla kokeilla uusia asioita.
- ◆ Ole aktiivinen, oma-aloitteinen ja kokeile rajojasi, toteuta itseäsi, kun siihen tulee mahdollisuus.
- ◆ Harjoittelu on mahdollisuus harjoitella, kokeilla omia ideoita.
- ◆ Nyhdä kaikki mahdollinen kokeneelta ohjaajaltasi.
- ◆ Harjoittelu on sinua ja tulevaa työtäsi varten.

- ◆ Pyydä ja vaadi palautetta – se on mahdollisuus oman ohjauksesi kehittämiseen.
- ◆ Ole oma itsesi.
- ◆ Lähde aktiivisesti mukaan harjoittelupaikan toimintaan ja sitoudu tehtäviisi.
- ◆ Pyri tutustumaan ja ymmärtämään harjoittelupaikan kulttuuria siinä määrin kuin se on mahdollista.
- ◆ Ole tuoreita ja uusia näkökulmia kouluun tuova henkilö, jolla on koululle paljon annettavaa.
- ◆ Kunnioita oppilaita, ohjaajaasi ja koulusi käytänteitä, mutta myös ITSEÄSI.
- ◆ Kunnioita harjoittelukumppaniasi.
- ◆ Ole joustava.

- ◆ Älä jää yksin tunteittesi kanssa, keskustele harjoitteluparisi, ohjaajasi, opiskelukaverisi tms. kanssa, kirjoita päiväkirjaa ja ota mahdollisesti valokuvia.
- ◆ Jos kohtaat harjoittelussasi ongelmia, älä jää yksin, puhu ja kysy: ohjaaja, vastuunopettaja yliopistolla, muut harjoittelijat.
- ◆ Älä ole liian altis ohjaajan mielipiteille, äläkä hyväksy kaikkea mitä hän sanoo.
- ◆ Lähde harjoitteluun avoimin mielin.
- ◆ Varaudu pahimpaan – odota parasta!

Liite 7.

Tuntisuunnitelmapohja

Tämä tuntisuunnitelmapohja on Joensuun Tulliportin normaalikoulun opetus- ja ohjausharjoitteluissa käyttämä ja lainattu oppaaseen luvalla. Voit ladata tiedoston [tästä](#).

<p>Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulu, Tulliportin normaalikoulu.</p> <p>Opetuksen suunnitelma</p> <p>Tuokio, oppitunti, päivä, jakso tai monialainen oppimiskokonaisuus</p> <p>Sisällöt, tavoitteet ja arviointi</p>				
Ajankohta: Luokka-aste:		Aihe / Teema / Ilmiö:		Opetusharjoittelija: Ohjaavat opettajat:
Sisällöt (S1 – Sx) ja tavoitteet (T1 – Tx) opetussuunnitelmasta täsmennettyinä:				Keskeiset käsitteet / taidot:
Työskentelyn tavoitteet:				
Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet (L1 – L7) täsmennettyinä:				
Opiskelijan omia tavoitteita ja niiden saavuttamisen arviointia:				
Toimintasuunnitelma				
ajankäytön suunnitelma (min.)	toiminta ja teoreettinen perusta	eriyttäminen ja oppilaiden vahvuuksien huomioiminen	osaamisen ja työskentelyn arviointi; formatiivinen, oppimista edistävä arviointi	muuta (esim. etukäteistyöt, jälkityöt)

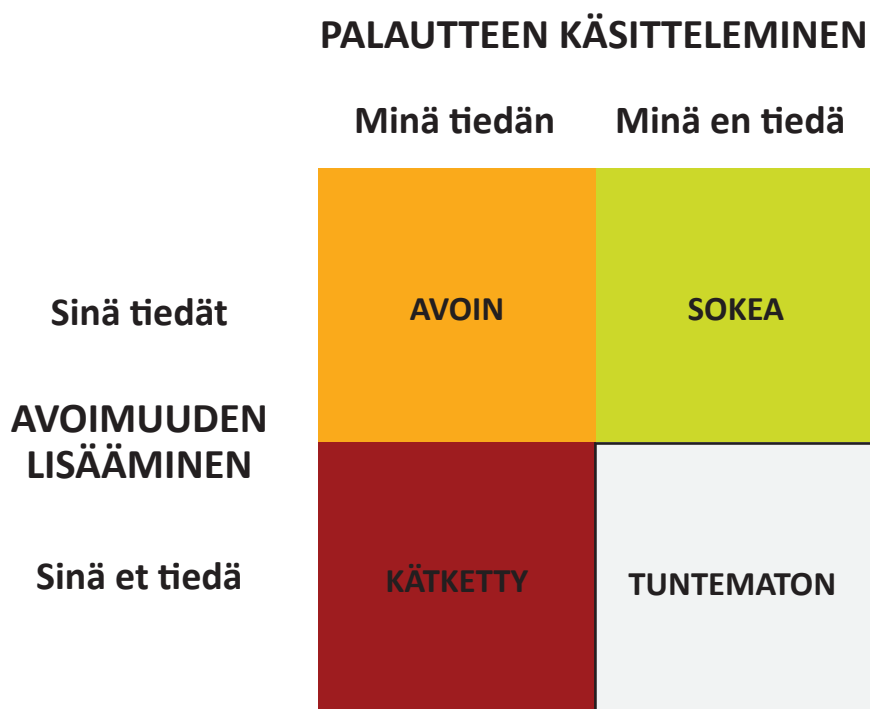
Liite 8.

Osaaminen ja taidot ohjaustilanteessa, korttipohja

Sijoita haluamasi määrä kortteja tähän.

Liite 9. Joharin ikkuna

- ◆ Kognitiiviseen psykologiaan perustuvaa *Joharin ikkuna* voi käyttää ohjaustilanteiden purkuun. Joharin ikkunan liite kuvat 1 ja 2 ohessa ovat peräisin Itsetuntopakki.fi-sivustolta¹⁰.
- ◆ Ohjaaja jakaa opiskelijalle Joharin ikkunan sekä sanalistan.
- ◆ Opoharjoittelija valitsee listasta muutamia sanoja kuvaamaan toimintaansa ohjaustilanteessa ja miettii missä hetkessä sekä miten ominaisuus näkyi (Kätkeyty ikkuna).
- ◆ Ohjaaja valitsee listasta sanoja kuvaamaan ohjaustilannetta ja harjoittelijan toimintaa (Sokea ikkuna).
- ◆ Näiden pohjalta voidaan yhdessä miettiä palautteen käsittelemistä tilanteesta (Avoin ikkuna). Tämä lisää avoimuutta ja reflektointia.

LIITEKUVA 1. JOHARIN IKKUNAN RUUDUT

¹⁰ <http://itsetuntopakki.blogspot.com/2016/02/joharin-ikkuna.html>

LIITETAULUKKO 1. JOHARIN IKKUNAN SANALISTA

Antelias	Arvokas	Avulias	Fiksu
Hassu	Hengellinen	Herkkä	Hermostunut
Hiljainen	Hyväksyvä	Hyväntahtoinen	Hyväntuulinen
Idealistinen	Iloinen	Itsensä tunteva	Itsenäinen
Itsevarma	Järjestelmällinen	Järkevä	Kireä
Kunnioittava	Kärsivällinen	Looginen	Luotettava
Lämmin	Miettelias	Pitkäpinnainen	Nerokas
Nokkela	Oppivainen	Rakastava	Rauhallinen
Rento	Rohkea	Sisäänpäin suuntautunut	Sopeutuva
Spontaani	Taitava	Tarmokas	Tietäväinen
Tunteellinen	Tutkivainen	Ujo	Ulospäin suuntautunut
Uskalias	Vaatimaton	Vaikutusvaltainen	Valpas
Varma	Vastuullinen	Viisas	Välittävä
Ylpeä	Ymmärtäväinen	Ystävällinen	Älykäs

Myös Kaisa Vuorisen *Luonteenvahvuudet jaoteltuina* (liitetaulukko 2) ja *tunnesanoja* (liitetaulukko 3) voi käyttää osana Joharin ikkunan harjoitetta.

LIITETAULUKKO 2. LUONTEENVAHVUUDET

Sinnikkyys	Innokkuus	Rakkaus
Sosiaalinen älykkyys	Itsesäätely	Kiitollisuus
Reiluus	Toiveikkuus	Myötätunto
Luovuus	Rohkeus	Uteliaisuus
Huumorintaju	Oppimisen ilo	Ryhmätyötaidot
Ystävällisyys	Rehellisyys	Arviointikyky
Nöyryys	Harkitsevaisuus	Urheus
Anteeksiantavaisuus	Johtajuus	Näkökulmanottokyky
Kauneuden ja erinomaisuuden arvostus	Henkisyys	

LIITETAULUKKO 3. TUNNESANAT

Levollinen	Rento	Turvallinen
Luottavainen	Kiitollinen	Ilahtunut
Tyyni	Innostunut	Tyytyväinen
Ylpeä	Harmistunut	Raivostunut
Turhautunut	Välinpitämätön	Kiukkuinen
Kyllästynyt	Pettynyt	Vähättelevä
Torjuva	Lannistumaton	Pitkästynyt
Äreä	Ärtynyt	Suuttunut
Vastenmielinen	Rohkea	Päätäväinen
Sisukas	Itsevarma	Päämäärätietoinen
Avuton	Epävarma	Kauhistunut
Järkyttynyt	Nolostunut	Katuva
Nolostunut	Katuva	Syylisyydentuntoinen
Ahdistunut		

Liite 12.

Vertailutaulukko koulutuksille

Voi esimerkiksi antaa lukiolaiselle kotitehtäväksi ja nivoa osaksi OP2-opintojaksoa.
Kirjoita muutama keskeinen asia vertailutaulukon soluihin ja käytä sen jälkeen asteikkoa,
1 = kiinnostaa vähän --- 5 = kiinnostaa todella paljon.

Tavoite on, että lukiolainen tuo täytetyn taulukon seuraavaan ohjauskeskusteluun.

VERTAAA www.opintopolku.fi	Mediatutkimus, Viestinnän kandi + maisteri, TUNI	Suomen kieli ja kirjallisuus, kandi+maisteri, UEF	Medianomi (AMK) Mediasuunnittelu- LAB	Medianomi (AMK), journalismi Haaga-Helia
Työtehtävät ja työn sisältö työmarkkinatori.fi 1= huono --- 5= mielenkiintoinen.				
Opiskelupaikkakunta opintopolku.fi Pisteytä oman näkemyksesi mukaan, 1-5.				
Koulutuksen opetussuunnitelma, pisteytä kiinnostus, 1-5.				
Palkkaus töissä.fi , 1= huono --- 5= hyvä.				
Työllistyminen / työpaikat töissä.fi , työmarkkinatori.fi 1= huono --- 5= hyvä.				
Omien vahvuuksien ja taitojen hyödyntäminen? tyokykypassi.fi 1= ei ollenkaan, 5= todella hyvin.				
Laske pisteesi yo-työkalulla korkeakouluun.com + Omia lisäyksiä ja muistiinpanoja.				

Liite 13.

Suosittelavia lähteitä

- Kasurinen, H., Merimaa, E. & Pirttiniemi, J. (toim.) 2011. OPO – Opinto-ohjaajan käsikirja. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 3.
- Koivuluhta, M. & Kauppila, P.A. (toim.) 2015. Toimijuuden tuki: dialoginen ohjaus. Publications of the University of Eastern Finland. Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology 12.
- Ohjausosaajat-sivusto Sanna Vehviläisen sivusto, jossa mielenkiintoisia artikkeleita ja videotallenteita. <https://ohjausosaajat.fi/>
- Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki. Gaudeamus.
- Peavy, R.V. 1999. Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Psykologien Kustannus.
- Peavy, R.V. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien Kustannus.
- Pirttiniemi, J., Kasurinen, H., Kettunen, J. Merimaa, E. & Vuorinen, R. (toim.) 2018. Opo 2 – Opinto-ohjaajan käsikirja. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 1.
- Souto, Anne-Mari. 2020. Väistelevää ohjausta – opinto-ohjauksen yksin jättävät käytänteet maahanmuuttotustaisten nuorten parissa. Kasvatus 51(3), 317–329.
- Varjo, J., Kalalahti, M. & Silvonen, J. 2020. Mihin oppilaita ohjataan? – Opinto-ohjauksen rationaliteetit peruskoulun opetussuunnitelmien perusteissa. Kasvatus & Aika 14(4), 4–20. <https://doi.org/10.33350/ka.91517>
- Vehviläinen, S. 2020. Ohjauksen orientaatiot ja dilemmat. Teoksessa O-P. Salo (toim.) Teoriaa ja työkaluja ohjatun harjoittelun kehittämiseen. eNorssi.
- Vehviläinen, S. 2020 (2014). Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki. Gaudeamus.
- Vehviläinen, S. & Souto, A-M. (2021) How does career guidance at schools encounter migrant young people? – Interactional practices that hinder socially just guidance. International Journal for Educational and Vocational Guidance <https://link.springer.com/article/10.1007/s10775-021-09467-2>

KUVA 26. “HYVÄÄ – EI TÄYDELLISTÄ.”

OPOHARJOITTELUUN!

Opas ohjaajalle

Opas on tarkoitettu opinto- ja uraohjauksen opintoihin kuuluvien harjoittelujen ohjaamisen tueksi. Esimerkkien ja hyviksi koettujen käytänteiden avulla esitellään tapoja toteuttaa harjoittelun ohjausta. Opas on laadittu erityisesti lukion toimintaympäristöön, mutta sitä voi soveltaen käyttää eri koulutusasteilla.

Antoisia hetkiä ohjaustyön parissa!

